

STEFNUMÖRKUN SVEITARFÉLAGA Á VESTFJÖRÐUM

LOKAÚTGÁFA – OKTÓBER 2016
Viðauki; umsagnir

SKÝRSLA - UPPLÝSINGABLAÐ

Titill skýrslu

**Stefnumörkun sveitarfélag á Vestfjörðum –
Fyrstu skref**

Tegund skýrslu

Greinargerð

Verkheiti

Stefnumörkun sveitarfélag á Vestfjörðum –
Fyrstu skref

Verkkaupi

Fjórðungssamband Vestfirðinga

Verkefnisstjóri

Gunnar Páll Eydal

Verkefnisstjóri / fulltrúi verkkaupa

Aðalsteinn Óskarsson

Höfundur

Gunnar Páll Eydal

Eva Dís Þórðardóttir

Lína Björg Tryggvadóttir

Aðalsteinn Óskarsson (höfundur viðauka, september 2016)

Staða skýrslu

- Í vinnslu
- Drög til yfirlstrar
- Lokið

Dreifing skýrslu og upplýsingablaðs

- Opin
- Dreifing með leyfi verkkaupa
- Trúnaðarmál

VIÐAUKI

Umsagnir

61. Fjórðungsþing Vestfirðinga samþykkti þann 4. maí 2016, að drög að greinargerð um svæðisáætlun fyrir Vestfirði, yrði send sveitarfélögum á Vestfjörðum til umsagnar. Umsagnarbeiðni var send þann 24. maí 2016 og gefinn frestur til 1. júlí 2016 til að skila umsögn. Greinargerðin var einnig kynnt á fundi samráðsvettvangs Sóknaráætlunar Vestfjarða þann 2. júní 2016 og gefin var frestur til að skila umsögnum til 1. júlí 2016. Eitt sveitarfélag óskaði eftir fresti til að skila umsögn til 20. júlí og var hann veittur. Alls skiluðu fimm sveitarfélög umsögn en fjögur sveitarfélög ekki. Einn aðili samráðsvettvangs skilaði umsögn.

Umsagnir voru jákvæðar um framhald á verkefninu en lögð áhersla á að markmið s.s. þemur og ferlar málsins væru skýr í framkvæmd. Bent var á að ekki væri nægjanlega fjallað um stöðu og málefni landbúnaðar á Vestfjörðum og umfjöllun vanti alfarið um skógrækt. Ekki tókst þó að ná fram skýrri forgangsröðun á málefnum áætlunarinnar og eindregnum vilja að fara í svæðisáætlun fremur en lögformlegt svæðisskipulag. Á 1. haustþingi FV sem haldið var 9. og 10. október 2016 var áætlunin tekin á ný til umræðu og samþykkt að fela starfsmönnum og stjórn FV að vinna málið nánar, m.a. með fundum með öllum sveitarfélögum á Vestfjörðum.

Haldnir voru fundir með sveitarfélögum á tímabilinu október 2016 til janúar 2017. Þar var fjallað um þá málaflokka sem taka ætti til umræðu þ.e. innviðir, atvinnumál, orkumál, strands væði, sjálfbærni, náttúruvernd og samfélagið. Einnig var tekið til umræðu hvort verkefnið væri framkvæmt sem svæðisáætlun eða lögformlegt svæðisskipulag. Á fundi samráðsvettvangs sveitarfélaga á Vestfjörðum, sem haldinn var í Hólmavík þann 25. janúar 2017, var kynnt niðurstaða fyrrnefndra funda. Samtalið við sveitarfélögin leiddi í ljós að vilji sveitarfélaga var að fara í vinnu við svæðisskipulag. Umfjöllunarefni yrðu atvinnugreinar sem eru í hvað mestum vexti þ.e. fiskeldi og ferðaþjónusta og með áherslu á sjálfbærara þróun og náttúruvernd við uppbyggingu þeirra. Þetta meginviðfangsefni kemur hinsvegar til með að snerta á mörg önnur málefni eins og samgöngur og aðra innviði sem eru lykilmálaflokkar til að styðja við öflugt atvinnulíf.

Samþykkt var tillaga að yfirskrift; **Svæðisskipulag fyrir Vestfirði. Atvinnumál vaxtargreina með áherslu á sjálfbærni og náttúruvernd.**

EFNISYFIRLIT

1	INNGANGUR	5
1.1	Verkefnanefnd	6
1.2	Svæðisskipulag eða svæðisáætlun.....	6
1.2.1	Svæðisskipulag.....	7
1.2.2	Svæðisáætlun	7
2	GREINING Á STÖÐU OG STEFNU	9
2.1	Markaðsstaða Vestfjarða í dag.....	9
2.1.1	Markaðsbrestur.....	9
2.1.2	Sjávarútvegur.....	9
2.1.3	Kalkþörungur	10
2.1.4	Fiskeldi	10
2.1.5	Ferðaþjónusta	10
2.1.6	Annað atvinnulíf.....	10
2.1.7	Opinber starfsemi	10
2.1.8	Menning.....	10
2.2	Núverandi staða og stefna.....	11
2.2.1	Náttúra og verndun.....	11
2.2.2	Samfélag	13
2.2.3	Byggð.....	15
2.2.4	Atvinna	16
2.2.5	Innviðir.....	23
2.3	Samráð við hagsmunaaðila.....	28
2.3.1	Sjávarútvegur og eldi.....	29
2.3.2	Opinberir aðilar, íþróttir og menning	30
2.3.3	Iðnaður, verslun og nýsköpun	30
2.3.4	Ferðaþjónusta	31
2.3.5	Landbúnaður	32
2.3.6	Sameiginleg sýn samráðsaðila	33
3	NIÐURSTAÐA GREININGAR	35
3.1	Leiðarljós og meginmarkmið sveitarfélaga	35
3.2	Samtal við hagsmunaaðila	37
3.3	Svæðisáætlun fyrir Vestfirði.....	37
4	NÆSTU SKREF	40
4.1	Áherslur og aðferðafræði.....	40
4.2	Fyrirliggjandi gögn	40
4.3	Greining hagsmunaaðila	41
4.4	Framtíðarsýn og gildi	41
4.5	PESTLE og SVÓT greining.....	42
4.6	Meginmarkmið og undirmarkmið	42
4.7	Framfylgd stefnu og árangursmat.....	43
Tafla 1.	Verndarsvæði á Vestfjörðum.....	11
Tafla 2.	Sviðsett dæmi um sviðsmyndir fyrir mótun framtíðarsýnar Vestfjarða.....	42
Tafla 3.	Hér er dæmi um uppsetningu á töflu skv. PESTLE og SVÓT ..... aðferðafræði fyrir málaflokkinn innviðir	42
Tafla 4.	Í töflunni er dæmi um sameiginlegt markmið.....	43
Mynd 1.	Heildartekjur á Vestfjörðum.....	17
Mynd 2.	Um 15% launa á Vestfjörðum koma frá iðnaði og annarri framleiðslu. ...	19

1. INNGANGUR

Talsverðar breytingar hafa orðið í atvinnulífi á Vestfjörðum undanfarin misseri, meðal annars með fjölgun ferðamanna og auknu fiskeldi. Uppbygging innviða á Vestfjörðum síðustu ár hefur jafnt og þétt bætt lífsgæði og rekstrarumhverfi fyrirtækja en þó er enn langt í land að íbúar Vestfjarða standi jafnfætis öðrum landsmönnum. Veruleg breyting verður í kringum árið 2020 þegar fyrirhugað er að jarðgöng og heilsársvegur tengi saman norðan- og sunnanverða Vestfirði.

Aðalskipulagsáætlanir sveitarfélaga á Vestfjörðum eru flestar 8-15 ára gamlar að grunni til og flest sveitarfélög munu endurskoða áætlanirnar á næstu misserum. Í verkefninu er skoðað hvort grundvöllur sé fyrir sameiginlegri stefnumörkun sveitarfélaga á Vestfjörðum í ljósi þeirra breytinga sem hafa orðið og munu verða með áherslu á uppbyggingu innviða á næstu árum. Verkefnið er því undirbúningsvinna fyrir mögulega stefnumörkun Vestfjarða þar sem leitast er við að svara eftirfarandi spurningum:

- ◆ Hver er stefna sveitarfélaga á Vestfjörðum samkvæmt gildandi áætlunum?
  - ◆ Í hvaða málaflokkum er samhljómur og í hvaða flokkum greinir á?
  - ◆ Hvert er leiðarljós sveitarfélaganna?
- ◆ Er samhljómur í þeirri stefnu sem geirar í atvinnulífinu hafa markað sér?
- ◆ Hver verða helstu viðfangsefni í stefnumörkuninni?
  - ◆ Hvaða málaflokkar eiga að vera til umræðu við stefnumörkunina og hvaða einstök efnisatriði?
- ◆ Hvaða leið er farsælast að fara við stefnumörkun sveitarfélaga á Vestfjörðum?
  - ◆ Svæðisskipulag?
  - ◆ Svæðisáætlun?
- ◆ Hvernig gerum við stefnu sem skilar árangri?

Afurð verkefnisins verður rammi fyrir næstu skref. Stefnumörkunin sem mögulega verður unnin í kjölfarið verður vegvísir sveitarfélaga, íbúa og atvinnulífs, svo nýta megi þau tækifæri sem skapast og yfirvinna þær hindranir sem kunna að vera til staðar. Greinargerðin er sett upp í þremur liðum:

- ◆ **Greining á stöðu og stefnu** – samantekt á núverandi stefnu sveitarfélaga, ríkis og atvinnugreina í þeim málaflokkum sem eru til umfjöllunar.
- ◆ **Niðurstaða og greining** – farið yfir greiningu á leiðarljósum sveitarfélaga og stöðu svæðisins, möguleikum til sóknar og samtali við atvinnulífið. Dregin er

fram niðurstaða um þau áhersluatriði sem fjalla ætti um í framhaldsverkefninu og metið hvort eigi að fara í gerð svæðisskipulags eða svæðisáætlunar.

- ♦ **Næstu skref** – farið er yfir mögulega aðferðafræði við frekari stefnumótun og hvernig hægt sé að tryggja að unnin verði stefnumótun sem farið verði markvisst eftir.

1.1 Verkefnanefnd

Verkefnið var fjármagnað af Sóknaráætlun Vestfjarða og samdi Fjórðungssamband Vestfirðinga (FV) við Teiknistofuna Eik ehf. og EFLU verkfræðistofu ehf. í desember 2015 um að fyrirtækin tækju að sér að vinna verkefnið og skilgreina það.

Sveitarfélög innan Fjórðungssambands Vestfjarða skipuðu verkefnanefnd sem tók þátt í vinnuni. Nefndinni var ætlað að koma með ábendingar varðandi áherslur verkefnisins og komast að niðurstöðu um hvernig stefnumótun væri æskileg fyrir Vestfirði og hvaða málaflokkar teldust til sameiginlegra hagsmuna sveitarfélaganna. Nefndin fundaði tvisvar með ráðgjöfum og FV. Nefndina skipa:

Sveitarfélag	Aðalmaður	Varamaður
Árneshreppur	Eva Sigurbjörnsdóttir arneshreppur@arneshreppur.is	Ingólfur Benediktsson giben@simnet.is
Kaldrananeshreppur	Finnur Ólafsson oddviti@drangsnes.is	Jenný Jensdóttir drangsnes@snerpa.is
Strandabyggð	Ingibjörg Emilsdóttir inga@holmavik.is	Haraldur V.A. Jónsson hofdiehf@simnet.is
Reykhólahreppur	Karl Kristjánsson karl@reykholar.is	Áslaug Berta Guttormsdóttir aslaug@reykholar.is
Vesturbyggð	Ásthildur Sturludóttir baejarstjori@vesturbyggd.is	Ásgeir Sveinsson asgeir82@hotmail.com
Tálknafjarðarhreppur	Indriði Indriðason sveitarstjori@talknafjordur.is	Jón Örn Pálsson jon@fjardalax.is
Ísafjarðarbær	Gísli Halldór Halldórsson gisli@isafjordur.is	Nanný Arna Guðmundsdóttir nannyarnag@gmail.com
Bolungarvík	Guðbjörg Stefanía Hafpórsdóttir guggastebba@gmail.com	Halldóra Dagný Sveinbjörnsdóttir halldoras@bolungarvik.is
Súðavíkurbær	Guðbjörg Bergmundsdóttir gudbje@gmail.is	Pétur G. Markan petur@sudavik.is

1.2 Svæðisskipulag eða svæðisáætlun

Hér verður fjallað um kosti og galla svæðisskipulags og svæðisáætlunar til að geta svarað því hvor nálgunin á betur við ef ákveðið verður að hefja sameiginlega stefnumótun. Í 3. kafla er gerð grein fyrir niðurstöðu verkefnanefndar um stefnukosti.

1.2.1 Svæðisskipulag

Svæðisskipulag er skipulagsáætlun tveggja eða fleiri sveitarfélaga og er unnin skv. skipulagslögum nr. 123/2013. Því er svæðisskipulag ávallt unnið eftir lögformlegu ferli. Svæðisskipulag fellur einnig undir lög nr. 105/2006 um umhverfismat áætlana.

Í skipulagsreglugerð kemur fram að markmið svæðisskipulags sé „að skapa vettvang á svæðisvísu til að samræma hagsmuni hlutaðeigandi sveitarfélaga, að tryggja skynsamlega og hagkvæma þróun á grunni sameiginlegra hagsmuna, að útfæra landsskipulagsstefnu á hlutaðeigandi svæði.“ Í svæðisskipulagi er sett fram stefna um byggðapróun og önnur málefni sem viðkomandi sveitarfélög hafa sameiginlega hagsmuni um.

Skipa þarf svæðisskipulagsnefnd ef ákveðið er að fara í svæðisskipulagsvinnu. Nefndinni er ætlað að annast vinnslu, kynningu og afgreiðslu svæðisskipulags skv. lögum. Svæðisskipulag er ávallt háð því að allar hlutaðeigandi sveitarstjórnir samþykki skipulagið ásamt staðfestingu Skipulagsstofnunar eða ráðherra í þeim tilvikum þegar hann skal staðfesta skipulagið.

Ávallt skal vinna svæðisskipulag fyrir sveitarfélög á höfuðborgarsvæðinu. Í dag eru fimm svæðisskipulagsáætlanir í gildi á landinu. Þær eru:

- ◆ Svæðisskipulag höfuðborgarsvæðisins 2015-2040
- ◆ Svæðisskipulag Suðurnesja 2008-2024
- ◆ Svæðisskipulag Eyjafjarðar 2012-2024
- ◆ Svæðisskipulag Snæfellsness 2014-2026

Ef sveitarfélög ákveða að hefja svæðisskipulagsgerð þá greiðist kostnaður vegna vinnunnar til helminga af skipulagssjóði og hlutaðeigandi sveitarfélögum. Breytingar á svæðisskipulagi verður að gera í formlegu ferli sem tekur tíma þar sem Skipulagsstofnun og aðrar lögbundnar stofnanir þurfa að gefa umsögn og staðfesta breytinguna. Það gefur þó ákveðna festu að svæðisskipulagið breytist ekki nema fram fari ítarleg umræða. Jafnframt má líta á það sem kost að markmið svæðisskipulags eigi að endurspeglast með skýrum hætti í aðalskipulagsáætlunum hlutaðeigandi sveitarfélaga. Segja má að svæðisskipulag sé að þessu leyti „vottað“ vörumerki af ríkinu.

1.2.2 Svæðisáætlun

Með svæðisáætlun er átt við stefnumörkun sem ekki er háð lögformlegum ferlum og getur tekið til fleiri þátta en landnotkunar og byggðapróunar líkt og svæðisskipulag gerir. Svæðisáætlun gæti til að mynda fjallað um staðarímynd, markaðssetningu, afmarkaða hluta atvinnulífs, svo sem nýsköpun og uppbyggingu einstakra atvinnugreina auk annarra hagsmuna sveitarfélaganna.

Mikilvægt er að stofnuð verði nefnd álíka og svæðisskipulagsnefnd þar sem fulltrúar frá öllum sveitarfélögum eigi sæti, einnig mætti horfa til þess að kalla til fulltrúa frá ákveðnum samtökum. Jafnframt er mikilvægt að vinna náið með fulltrúum atvinnulífsins og öðrum hagsmunaaðilum. Slíkt samstarf eykur víddina og gerir það að verkum að hagsmunaaðilar finna til eignarhalds á áætluninni og eru þar með líklegri til að vinna markvisst eftir henni.

Á Íslandi eru dæmi um svæðisáætlanir og má helst horfa til nýlega samþykkt svæðisgarðs Snæfellsness sem má skilgreina sem svæðisáætlun. Á Snæfellsnesi tók sig saman hópur hagsmunaaðila sem samanstendur af íbúum, fyrirtækjum, félagasamtökum og sveitarstjórnnum allra sveitarfélaga á Snæfellsnesi.

Svæðisáætlun veitir ákveðið svigrúm þar sem hún er ekki háð lögum en hins vegar er ákveðin hætta á að hún nái ekki að festa sig í sessi í vinnulagi sveitarfélaga og atvinnulífsins þar sem engum ber skylda til að fylgja henni eftir. Svæðisáætlun hefur að þessu leyti ekki eins mikið vægi og lögformlegt svæðisskipulag. Ef svæðisáætlun verður fyrir valinu er mikilvægt að allir séu sammála um málefni sem fjalla á um og að stefnumótunarvinnan sé gagnsæ og unnin í miklu samráði við hagsmunaaðila. Með góðri og breiðri þátttöku sveitarfélaga og hagsmunaaðila má auka vægi áætlunarinnar.

2. GREINING Á STÖÐU OG STEFNU

Til þess að greina stöðu og stefnu Vestfjarða þarf að skoða hvaða stefna og áætlanir eru í gildi bæði á ríkis- og sveitarstjórnarstigi og innan einstakra atvinnugeira eftir því sem við á. Í þessu verkefni hefur verið lögð áhersla á að skoða þá málaflokka sem metnir eru mikilvægir til að efla stöðu Vestfjarða og eru í beinni tengingu við þá uppbyggingu sem mun eiga sér stað á næstu árum.

Í þessum kafla er því fjallað um stöðu og stefnu á Vestfjörðum í eftirfarandi málaflokkum; náttúra og verndun, samfélag, byggð, atvinna og innviðir. Fyrst í kaflanum er gefin gróf mynd af markaðsstöðu Vestfjarða og síðan er farið yfir stöðu hvers málaflokks fyrir sig út frá gildandi stefnu og áætlunum. Samantektin á stefnu og áætlunum er að mestu byggð á aðalskipulagsáætlunum sveitarfélaganna ásamt þeirri stefnu og þeim áætlunum sem liggja fyrir hjá ríkinu.

Sveitarfélög	Ríki	Annað
Aðalskipulag	Byggðaáætlun	Atvinnulíf - stefnumörkun
Sóknaráætlun	Samgönguáætlun	Greiningar
Nýtingaráætlun Arnarfjarðar	Náttúruverndaráætlun	o.fl.
Umhverfissvottun	Ferðamálaáætlun	
o.fl.	Landskipulagsstefna	
	Fjarskiptaáætlun	
	Kerfisáætlun Landsnets	
	Stefna Vísinda- og tækniráðs	
	Verndaráætlun Breiðafjarðar	
	o.fl.	

Stefnumörkun – Vestfirðir eftir 2019

Mynd 1. Stefnskjölin sveitarfélaga, ríkis og atvinnulífs.

2.1 Markaðsstaða Vestfjarða í dag¹

Íbúum á Vestfjörðum hefur fækkað um tæp 9% á síðustu 10 árum á meðan Íslendingum hefur fjölgað um 12%. Á síðustu 16 árum hefur orðið fækkun í nær öllum sveitarfélögum í öllum aldursbilum upp að fimmtugu, en fjölgun í eldri hópum. Meðalaldur íbúa á Vestfjörðum fer því hækkandi. Búferlaflutningar til og frá Vestfjörðum eru tíðir og í öllum sveitarfélögum eru aðfluttir erlendir ríkisborgarar fleiri en brottfluttir.

Í sóknaráætlun Vestfjarða 2015-2019 er fjallað um helstu vandamál sem einkenna byggðaðþróun og atvinnulíf í fjórðungnum. Bent er á neðangreinda þætti:

- Óhagstæð mannfjöldaðþróun, ójafnt kynjahlutfall og skekkur aldurspíramídi.
- Lágt menntunarstig og skortur á ungu háskólamenntuðu fólki. Sóknaráætlun verður að svara hvernig á að laða fólk á svæðið og fá það til að ílengjast þar.
- Fábreytni of mikil í atvinnulífi. Vantar hálaunastörf í fjórðunginn og aukna fjölbreytni, sérstaklega vantar fleiri góð störf fyrir ungt háskólamenntað fólk.
- Þjónustuframboði er að sumu leyti áfátt og svarar ekki kröfum nútímans.
- Vestfirðingar njóta ekki jafnréttis við íbúa annarra landshluta varðandi aðgang, þjónustu, öryggi og kostnað við ýmsa opinbera þjónustu, hvað varðar samgöngur, fjarskipti, raforkukerfi og heilbrigðismál svo dæmi séu tekin. Sá aðstöðumunur skekkir samkeppnisstöðu landshlutans á öllum sviðum atvinnulífs og mannlífs.

Á Vestfjörðum er fábreytt atvinnulíf og störfín eru einhæf og karllæg. Nokkurn viðsnúning má sjá á stöðum þar sem atvinnulíf er í vexti og umtalsverðar nýfjárfestingar hafa átt sér stað. Samkeppnisstaða atvinnugreina er áhyggjuefni og frammistaða þeirra mæld í afkomu er ekki nægilega mikil til þess að sjá mikinn innri vöxt og fjárfestingar þeirra í nýjum greinum, allavega ekki í þeim mæli að mögulegt verði að snúa við þeirri neikvæðu þróun sem hefur verið viðvarandi á Vestfjörðum. Á svæðinu hafa sprottið upp nýsköpunarverkefni og sprotafyrirtæki sem hafa gengið vel. Þetta eru langtímaverkefni og sum hver áhættusöm. Mörg verkefni lenda þó í þeim vandamálum að veðhæfni fasteigna og fastafjármunir eru ekki metnir hátt vegna staðsetningar þeirra. Mörg vaxandi verkefni byggja á nýtingu náttúruauðlinda t.d. fiskeldi, kalkþörungavinnsla og þörungavinnsla. Þessum atvinnugreinum fylgir hátt hlutfall ósérhæfðra og ófaglærðra störfra og leysa því að litlu leyti þann vanda sem fylgir einhæfu atvinnulífi svæðisins. Á Vestfirði vantar störf fyrir ungt háskólamenntað fólk, konur jafnt sem karla. Til viðbótar við atvinnumarkaðinn þurfa aðstæður að vera fyrir hendi til þess að laða að fólk til svæðisins. Þar verður að huga að fasteignamarkaðnum auk verslunar og grunnþjónustu.

2.1.1 Markaðsbrestur

Atvinnumarkaðurinn hefur verið í ójafnvægi, þrátt fyrir viðvarandi fólksfækkun þá er enginn spenna á vinnumarkaðnum, eftirspurnin eftir starfsfólki hefur ekki aukist og það fólk sem hefur misst vinnuna hefur flutt frá svæðinu í leit að atvinnutækifærum. Þessar aðstæður stafa líklega af því að verið er að hagræða í frumvinnslu og tæknivæða. Nýjum störfum fjölga ekki nógu ört til þess að taka við vaxandi fjölda af sérmenntuðum einstaklingum.

Í úttektum Atvinnuþróunarfélags Vestfjarða hefur komið í ljós markaðsbrestur í húsnæðismálum svæðisins. Byggingarkostnaður er langt yfir markaðsverði, auk þess sem húsnæðisverð er með lægra móti á landsvísu.

Verslun og þjónusta er ekki í jafnvægi og má finna bresti í verðlagi og framboði á þjónustu. Úttektir Atvinnuþróunarfélags Vestfjarða sýna að í smærri byggðalögum ríkir ónægja með verslun og þjónustu, bæði hvað úrval varðar og verðlagningu.²

2.1.2 Sjávarútvegur

Djúpir og skjólgóðir firðir einkenna Vestfirði og þeir eru auðlind fyrir margvíslegar atvinnugreinar. Fiskveiðar inni á fjörðum, en ekki síst nálægð við ríkuleg fiskimið stutt frá landi, hafa verið grundvöllur byggðar á Vestfjörðum frá upphafi og svo er enn. Fiskvinnsla hefur hins vegar átt undir högg að sækja og þarf að grandskoða samkeppnisstöðu hennar, til þess að komast til botns í hvers vegna

¹ Byggt á sóknaráætlun Vestfjarða 2015-2019

² Sóknaráætlun Vestfjarða 2015-2019

þurfi ívilnanir í einstaka byggðalögum til þess að láta þessa kjarnaatvinnugrein svæðisins ganga upp. Landshlutinn er frumframleiðslusvæði og þar er lítið af virðisaukandi framleiðslu. Mögulega er of erfitt að byggja upp slíka vinnslu á svæðinu og þarf að greina vel hvaða samkeppnisforskot gæti falist í því að fara lengra í virðiskeðjuna innan Vestfjarða. Þó eru áhugaverð verkefni í gangi á sviði fiskiroðs, bragðefnavinnslu, fiskiolíu, þara, þangs og aukaafurða, sem hafa dafnað vel á undanförunum árum.

2.1.3 Kalkþörungur

Á hafsbotni víða á Vestfjörðum er að finna kalkþörungur. Á Bíldudal er rekin farsæl verksmiðja sem vinnur úr setlögum í Arnarfirði og möguleikar eru á námi og vinnslu við Ísafjarðardjúp. Einnig er að finna námur í Hrutafirði. Til lengri tíma mætti hugsa sér að miðstöð kalkþörunganáms og vinnslu á heimsvísu gæti verið á Vestfjörðum. Góð grunngerð þarf að vera til staðar og kallar það á markvissar aðgerðir sveitarstjórna og ríkisvaldsins.

2.1.4 Fiskeldi

Fiskeldi er í örurum vexti og mörg teikn á lofti um að þessi atvinnugrein geti orðið jafnstór stoð í atvinnulífi Vestfirðinga og hefðbundinn sjávarútvegur er nú. Til þess þarf þó að yfirstíga marga þröskulda sem snúa bæði að samkeppnishæfni svæðisins og eins almennt að rekstrarskilyrðum fyrirtækja og nýtingu sjávarauðlindarinnar. Störf sem skapast eru karllæg og hlutfall starfa þar sem ekki er krefist framhaldsmenntunar er hátt.

2.1.5 Ferðapjónusta

Atvinnugreinin er sveiflukennnd og árstíðabundin eins og er. Tækifærin eru þó umtalsverð og þarf að vinna markvisst í að byggja upp greinina innan frá, samhliða öflugri og samræmdri markaðssetningu á svæðinu. Þetta kostar umtalsverða samvinnu ólíkra geira og fjármagns, en aðgengi að því hefur verið af skörum skammti.

2.1.6 Verslun og þjónusta

Verslun og þjónusta og opinber starfsemi/þjónusta sveiflast eftir umfangi frumvinnslu- og kjarnaatvinnugreina. Fólksfæð á sumum atvinnusvæðum og sveitarfélögum er þó orðin það mikil að erfitt er að reka dagvöruverslanir og aðra grunnþjónustu.

2.1.7 Opinber starfsemi

Opinber starfsemi skapar afar verðmæt störf fyrir landshlutann, störf fyrir sérfræði- og háskólamenntaða einstaklinga þar sem laun eru talsvert yfir meðallaunum svæðisins. Í því sambandi er rétt að benda á að uppbygging háskólanáms og rannsóknahverfis hefur náð að festa rætur sem nauðsynlegt er að hlúa vel að.

2.1.8 Menning

Fjölbreytt og öflugt menningarlíf einkennir Vestfirði og eru bæði atvinnu- og áhugamenn virkir þátttakendur í því. Þátttaka í menningarviðburðum er yfirleitt góð, en víða er markhópurinn sem sækir viðburði helst til fámennur og of fáir einstaklingar sem bera menningarlífið á herðum sér. Á Ísafirði er menningarmiðstöð sem ríkið hefur ekki stutt fjárhagslega, öfugt við sambærilegar miðstöðvar á Austurlandi og Suðurlandi. Listaskóli starfar á Ísafirði og tónlistarskólar í öllum stærri sveitarfélögum. Tónlistarlífið hefur verið öflugt, samanagernd Ísafjarðar sem tónlistarbæjar. Fá viðurkennd söfn eru starfandi á svæðinu en mörg verkefni í menningartengdri ferðapjónustu og listahátíðir á Vestfjörðum standa framarlega á landsmælikvarða. Starfsemi flestra safna líður fyrir skort á rekstrarfjármagni en miklir möguleikar eru á að efla þau með tilheyrandi jákvæðum áhrifum á menningu og mannlíf. Helstu hindranir fyrir eflingu menningarlífs á Vestfjörðum eru þær sömu og fyrir eflingu byggðar og atvinnulífs, það er skortur á fjármagni, slæmar samgöngur, brotalamir varðandi fjarskipti og nettengingar, háar rekstrar-, flutnings- og ferðakostnaður og fólksfæð. Miklir möguleikar eru til vaxtar í listum og skapandi greinum og þá eru einnig umtalsverð vaxtartækifæri í listmenntun sem í báðum tilvikum þarf að kortleggja betur og greina.

2.2 Núverandi staða og stefna

2.2.1 Náttúra og verndun

2.2.1.1 Staða

Vestfirðir eru ríkir afsérstæðri náttúru til lands og sjávar, náttúrufegurð og afskekktum eyðibyggðum. Þeirra þekktust eru Hornstrandir.³ Mörg friðlýst svæði eru þarfriðlýst og aðrar skráðar náttúruminjar. Alls eru friðlýst svæði sjö og er stærð þeirra tæplega 100 þúsund hektarar (1.000 ferkílómetrar).⁴ Stór svæði eru jafnframt hverfisvernduð í aðalskipulagsáætlunum sveitarfélaga og unnið er að stofnun þjóðgarðs við Látrabjarg.

Tafla 1. Verndarsvæði á Vestfjörðum.⁴

	Fjöldi	Stærð
Þjóðgarðar	0	
Friðlönd	4	78.140 ha
Flatey, Reykhólahreppi		100 ha
Hornstrandir		58.000 ha
Hrísey, Reykhólahreppi		40 ha
Vatnsfjörður, Vesturbyggð		20.000 ha
Náttúrusvæði	2	850 ha
Dynjandi við Arnarfjörð		700 ha
Surtarbrandsgil, Vesturbyggð		150 ha
Önnur friðuð svæði	1	20.000 ha
Breiðafjörður		20.000 ha
Aðar náttúruminjar	41	

2.2.1.2 Stefna ríkis

Ríkisstjórn Íslands samþykkti árið 2002 stefnumörkun um sjálfbæra þróun til ársins 2020 og bar hún yfirskriftina Velferð til framtíðar.⁵ Í plagginu eru m.a. sett fram eftirfarandi markmið um verndun náttúru landsins:

- ◆ Vernd lífríkis Íslands.
  - ◆ Viðhaldið verði fjölbreytni tegunda og vistgerða.
  - ◆ Forðast verði eins og kostur er að skerða frekar votlendi, birkiskóga og önnur lykilvistkerfi landsins. Unnið verði að endurheimt votlendis og annarra mikilvægra vistkerfa þar sem slíkt er talið mögulegt.
- ◆ Vernd sérstæðra jarðmyndana.
  - ◆ Lögð verði áhersla á verndun þeirra jarðmyndana sem eru sérstakar

³ Byggðastofnun 2015

⁴ Sóknaráætlun 20/20

⁵ Velferð til framtíðar. Sjálfbær þróun í íslensku samfélagi – stefnumörkun til 2020

á svæðis-, lands- eða heimsvísu. Gengið verði frá skipulegu yfirliti yfir jarðmyndanir á Íslandi sem verði grunnur að markvissri verndun þeirra.

- ♦ Vernd víðerna.
  - ♦ Tryggt verði að stór samfelld víðerni verði áfram að finna í óbyggðum Íslands.
  - ♦ Reynt verði að byggja mannvirki utan skilgreindra víðerna en þar sem slíkt er ekki mögulegt verði þess gætt að þau valdi sem minnstu raski og sjónmengun.

Í Hvítbók um náttúruvernd eru dregin saman helstu sjónarmið sem felast í þeirri stefnumótun og áætlanagerð sem þar er fjallað um⁶. Þessi áhersluatriði stjórnvalda eru:

- ♦ Að vernda beri það sem er sérstætt og fágætt í íslenskri náttúru,
- ♦ að vernda beri líffræðilega fjölbreytni,
- ♦ að leggja þurfi aukna áherslu á vistkerfisnálgun,
- ♦ að efla þurfi kortlagningu náttúrunnar og greiningu vistgerða,
- ♦ að efla þurfi rannsóknir og vöktun,
- ♦ að tryggja beri möguleika almennings til að njóta náttúrunnar,
- ♦ aukin áhersla á jafnvægi verndar og nýtingar náttúruauðlinda,
- ♦ að tryggja beri að nýting lands, lífríkis og annarra auðlinda sé sjálfbær,
- ♦ að tryggja þurfi öryggi gagnvart dreifingu erfðabreyttra lífvera og ágengra framandi tegunda.

Unnið er að friðlýsingu á Látrabjargi og Rauðasandi í samræmi við náttúruverndaráætlun 2009-2013. Áætlunin gerir einnig ráð fyrir friðlýsingu Snæfjallastrandar og Kaldalóns (plöntusvæði). Fjallað er nánar um verndarsvæði í verndaráætlunum einstakra svæða. Verndaráætlun Breiðafjarðar var samþykkt árið 2015 og verndaráætlun fyrir Dynjanda hefur einnig verið samþykkt.

Í Landsskipulagsstefnu 2015-2026 er fjallað um haf- og strandsvæði. Þar segir: „Skipulag nýtingar á haf- og strandsvæðum grundvallist á heildarsýn á málefni hafsins þar sem viðhaldið er heilbrigði, líffræðilegri fjölbreytni og framleiðslugetu hafsins. Skipulagsákvæðanir um staðbundna nýtingu á haf- og strandsvæðum byggja á vistkerfisnálgun og stuðli þannig að viðhaldi vistkerfa og sjálfbærri nýtingu auðlinda.“

2.2.1.3 Stefna sveitarfélaga

Sveitarfélög á Vestfjörðum hafa ekki markað sameiginlega heildarstefnu um nýtingu og þróun svæðisins. Samkvæmt aðalskipulagsáætlunum sínum leggja þau áherslu á að varðveita sérkenni og fjölbreytileika svæðisins. Sett hafa verið ákvæði til að varðveita friðlýst svæði en auk þessa hafa sveitarfélögin hverfisverndað í aðalskipulagsáætlunum sínum stór svæði sem ríkisvaldið hefur ekki friðlýst, m.a. það sem kallast önnur svæði í náttúruminjaskrá. Sérstaklega er talað um varðveislu ásyndar og er í því samhengi talað um mikilvægi útivistar fyrir íbúa og mikilvægi ferðaþjónustu fyrir svæðið. Sveitarfélögin leggja almennt áherslu á að nýting náttúru og auðlinda fari fram á sjálfbæran hátt. Stefna sveitarfélaganna er að fara varlega í stærri framkvæmdir sem rýrt geta verðmæt svæði. Horfa þarf til þess hve mikið álag einstök svæði þola þegar teknar eru ákvæðanir um nýtingu svæða.

Sveitarfélögin innan Fjórðungssambands Vestfirðinga hafa samþykkt að marka þá stefnu að sérgreina sig sem umhverfisvænt og sjálfbært samfélag þar sem áhersla er lögð á að vernda sögu, minjar og landslag fyrir komandi framtíð. Sveitarfélögin á Vestfjörðum hafa þannig reynt að stuðla að sjálfbærni og horft meira til náttúru- og landverndar og eru með því að hvetja fyrirtæki, íbúa og opinberar stofnanir á svæðinu að feta sömu braut.

Vesturbyggð, Ísafjarðarbær og Tálknafjarðarhreppur hafa samþykkt nýtingaráætlun fyrir strandsvæði Arnarfjarðar. Þar er gert ráð fyrir að Geirþjófsfjörður verði skilgreindur sem náttúrusvæði (sjá afmörkun á stefnuuppdraetti). Í því felst að honum verði hlíft við nýtingu sem skerðir ásynd hans eða hefur neikvæð áhrif á náttúru og menningarverðmæti. Verndunin skerðir ekki þá nýtingu sem fram hefur farið síðustu ár og áratugi, svo sem veiðar eða útivist.

⁶ Hvítbók um löggjöf til verndar náttúru Íslands

2.2.2 Samfélag

2.2.2.1 Menning

2.2.2.1.1 Staða

Á Vestfjörðum er öflugt og fjölbreytt menningarlíf sem byggist á starfandi listamönnum, fjölmörgu áhugafólki, menningarfélögum, svo sem kórum og leikfélögum, og menningarstofnunum, svo sem söfnum, setrum og sýningum. Mörg verkefni á sviði menningartengdrar ferðaþjónustu eru á landsmælikvarða og starfsmenn safna sinna rannsóknum, forvörslu, skráningu og miðlun með margvíslegum hætti. Atvinnuleikhús er starfandi og nokkrar árlegar listahátíðir setja svip á menningarlífið. Listaskóli er starfandi á Ísafirði og menningarmiðstöð. Samvinna menningarlífs, listamanna, fræðimanna og ferðaþjónustu er talsverð og skapar mikla möguleika.

Aðstaða til listiðkunar er yfirleitt góð og þátttaka sveitarfélaga í uppbyggingu menningarverkefna er nokkur og skiptir miklu máli. Verkefnum tengdum heimildamynda- og kvikmyndagerð fjölgar og þekking á því sviði fer vaxandi á svæðinu. Þannig veita listræn verkefni og söfn, setur og sýningar innsýn í menningararfinn og sögu Vestfjarða, en einnig lífshætti, sérkenni svæðisins og fólksins, mannlíf og menningarlíf fjórðungsins.

2.2.2.1.2 Stefna ríkis

Stjórnvöld hafa gefið það út að þau líti á það sem hlutverk sitt að skapa skilyrði fyrir fjölbreytni, sköpun og frumkvæði á sviði lista og menningararfs í landinu. Árið 2013 var á Alþingi samþykkt Menningarstefna. Stefnan er sett fram í leiðarljósum stjórnvalda, sem eru sextán talsins og sex köflum með nokkrum markmiðum í hverjum og einum. Í Menningarstefnunni eru settir fram fjórir meginþættir sem eru:

- ♦ Sköpun og þátttaka í menningarlífinu
- ♦ Gott aðgengi að listum og menningararfi
- ♦ Samvinna stjórnvalda við þá fjölmörgu aðila sem starfa á sviði menningar
- ♦ Þátttaka barna og ungmenna í menningarlífi⁷

2.2.2.1.3 Stefna sveitarfélaga

Sveitarfélög á Vestfjörðum stefna að því að efla og auðga menningarstarfsemi á svæðinu og fjölga tækifærum á sviði skapandi greina. Þau leggja áherslu á að listir og menning séu mikilvægur hluti af atvinnu- og búsetuskilyrðum fjórðungsins og að menningarstarf skipti miklu máli fyrir mannlíf á svæðinu, sjálfsmynd íbúa og ímynd Vestfjarða.

2.2.2.2 Menntamál

2.2.2.2.1 Staða

Fram kemur í Sóknaráætlun að góður aðgangur er að framhaldsskólanámi á Vestfjörðum. Einnig er hægt að stunda fjarnám á háskólastigi í gegnum Háskólasetrið á Vestfjörðum sem staðsett er á Ísafirði og boðið er upp á aðstöðu fyrir fjarnemendur á háskólastigi í þróunarsetrum á Patreksfirði og Hólmavík. Í Háskólasetrinu á Ísafirði er boðið upp á meistaranám í haf- og strandsvæðastjórnun. Vestfirðir hafa lengi glímt við þann vanda að menntunarstig fólks er lægra en í flestum öðrum landshlutum. Í Stöðugreiningu Vestfjarða 2014 frá Bygðastofnun, kemur fram að íbúar á Vestfjörðum með grunnskólapróf eða lægri menntun eru fleiri en í öðrum landshlutum.

2.2.2.2.2 Stefna stjórnvalda

Að hálfu stjórnvalda liggur ekki fyrir heildstæð menntastefna sem Alþingi hefur tekið til umfjöllunar. Hins vegar hefur Mennta- og menningarmálaráðherra lagt fram hvítbók um umbætur í menntun sem finna má á heimasíðu ráðuneytisins. Sett eru fram tvö meginmarkmið í hvítbókinni til ársins 2018 en þau eru:

- ♦ 90% grunnskólanema nái lágmarksviðmiðum í lestri
- ♦ 60% nemenda ljúki námi úr framhaldsskóla á tilsettum tíma

2.2.2.2.3 Stefna sveitarfélaga

Sveitarfélögin á Vestfjörðum stóðu að sameiginlegu Skólapingi á Patreksfirði þann 1. október 2015.

⁷ Mennta- og menningarmálaráðuneytið, 2013

Sveitarfélögin ákváðu að samskonar þing verði haldið ár hvert, til að hvetja skóla á Vestfjörðum til að vinna áfram að faglegu starfi og læra hver af öðrum, hvað sé vel gert og hvað gæti verið gert betur. Sú sýn sem sveitarfélögin á Vestfjörðum setja fram er að efla eigi skólana á svæðinu til að verða enn betri. Skólar á Vestfjörðum líkt og aðrir skólar á landinu vinna eftir aðalnámskrá leik-, grunn- og framhaldsskóla. Fram kemur í Sóknaráætlun: ... hvað varðar framhaldsnám þá verður að tryggja starfsemi Menntaskólans á Ísafirði og framhaldsdeilda á Patreksfirði og Hólmanvík og einnig að tryggt sé framhaldsnám í tónlist og að stutt sé við starfsemi Fræðslumiðstöðvar Vestfjarða. Í annan stað að tryggja að starfsemi Háskóla Vestfjarða verði eflað, bæði til uppbyggingar staðbundins náms og fjarnáms á háskólastigi.⁸ Í Sóknaráætlun er lögð áhersla á eftirfarandi:

- ♦ Skólar og skólamál eru mikilvæg grunngerð sem þarf að hlúa að í öllum sveitarfélögum á Vestfjörðum. Átak í tónlistar- og tónleikaiðkun, sem hægt væri að tengja við skólastarf á hverjum stað.
- ♦ Mikilvægt er að sveitarfélögin setji sér sameiginlega stefnu á öllum skólastigum og skapað verði fjölbreyttari skólastarf á svæðinu.
- ♦ Mikilvægt er að allir hafi jafnan möguleika á að sækja sér háskólamenntun í heimabyggð en sú er ekki raunin allstaðar þar sem nettenging er ekki nægilega öflug í öllum sveitarfélögum á Vestfjörðum.
- ♦ Leggja þarf áherslu á verklega kennslu í grunn- og menntaskóla.
- ♦ Verja þarf skólastarf á framhaldsskólastigi og háskólastigi sem þegar er til staðar á svæðinu.⁹

2.2.2.3 Heilbrigðismál

2.2.2.3.1 Stefna stjórnvalda

Engin heilbrigðisáætlun er í gildi á Íslandi en til eru drög að heilbrigðisáætlun sem gilda átti til ársins 2020. Sú vinna stoppaði og hefur verið í nefnd frá árinu 2012. Síðasta Heilbrigðisáætlun gilti til 2010 og var meira sett fram sem lýðheilsustefna en áætlun um heilbrigðismál. Hins vegar er ráðgert að ráðherra leggi fram nýja áætlun vorið 2016 sem á að vera í samræmi við svokallaða *Health 2020* sem er forskrift sem Evrópuskrifstofa WHO (Alþjóðaheilbrigðisstofnunin) gefur út. Því má segja að heilbrigðisstefnuna sé að finna í lögum, reglugerðum, fjárlögum og í einstaka verkefnum.

2.2.2.3.2 Stefna sveitarfélaga

Ekki er hægt að finna stefnu sveitarfélaga um heilbrigðismál enda er sá flokkur á forræði stjórnvalda á landsvísi. Hins vegar hafa öll sveitarfélögin það að leiðarljósi að tryggja skuli öllum íbúum aðgengi að góðri heilbrigðisþjónustu enda sé góð heilbrigðisþjónusta einn af hornsteinum velferðar og getur skipt sköpum í búsetuvali.

2.2.2.4 Íþróttir

2.2.2.4.1 Stefna stjórnvalda

Stefna ríkisins í íþróttamálum er byggð á þeirri stefnu að íþróttastarf skuli vera skipulagt af frjálsum félagasamtökum um land allt. Í stefnumótun ríkisins um íþróttir segir:

Stefna ráðuneytisins í íþróttamálum tekur mið af þeim lagaskyldum sem ríkið hefur samkvæmt íþróttalögum og alþjóðalögum og samningum sem tengjast málefnum stofnana og frjálsra félagasamtaka sem fara með íþróttamál í landinu. Unnið skal að eftirfarandi markmiðum:

- ♦ Umhverfi og skipulag íþróttastarfs í landinu verði bætt og því skipaður verðugur sess í íslensku þjóðlífi.
- ♦ Almenningsíþróttir verði eflaðar og landsmenn taki aukinn þátt í íþróttum og almennri hreyfingu.
- ♦ Íþróttaiðkun barna og unglunga í skóla og frjálsu félagastarfi íþróttahreyfingarinnar verði eflað.
- ♦ Keppnis- og afreksíþróttir verði eflaðar.
- ♦ Að sem flestir hafi tækifæri til þess að stunda íþróttir á því sviði sem þeir kjósa, hvort heldur er til ánægju, heilsuþótar eða með afreksárangur í huga.

⁸ Fjórðungssamband Vestfirðinga, 2015

⁹ Mennta- og menningarmálaráðuneytið (b)

- ♦ Menntun og rannsóknir á sviði íþróttafraeða verði eflar.
- ♦ Íslenskt íþróttalíf verði ávallt laust við lyfjamisnotkun.
- ♦ Uppbygging íþróttastarfs, hvort sem um er að ræða æfingar eða keppnir taki mið af því að allir hafi sömu tækifæri til þátttöku.¹⁰

2.2.2.4.2 Stefna sveitarfélaga

Sveitarfélögin á Vestfjörðum hafa almennt ekki skrifaða stefnu sem farið er eftir varðandi íþróttamál. Hins vegar hafa öll sveitarfélögin lýst því yfir að þau hafi opin hug varðandi hverskonar íþróttamál og íþróttamannvirki. Eina sveitarfélagið sem hefur samþykka stefnu er Ísafjarðarbær en þar er í gildi íþrótt og tómstundastefna sem lýtur að því að hafa fjölbreytt íþróttastarf í boði. Sveitarfélagið hefur gert samning við Héraðssamband Vestfirðinga og er þar rekinn íþróttaskóli HSV sem sinnir íþróttastarfi barna og ungmenna.

2.2.3 Byggð

2.2.3.1 Staða

Í grófum dráttum skiptir landslag Vestfjörðum í þrjú afmörkuð svæði, sunnanverða og norðanverða Vestfirði og Strandir.¹¹ Byggð á stórum svæðum á Hornströndum, við Djúp og í Jökulfjörðum fóru í eyði á síðustu öld og byggðin er nú aðallega í þorpum og bæjum.

Aðstæður fólks, sókn eftir þjónustu, vinnu og verslun ráðast að nokkru af vegalengdum og ferðatíma. Sama má segja um forsendur til rekstrar fyrirtækja. Þannig hefur þéttleiki byggðar áhrif á búsetuskilyrði. Miðað við þetta byggð á höfuðborgarsvæðinu eru aðrir landshlutar strjálbýlir en á Vestfjörðum er mikill munur á milli svæða.

Íbúafjöldi svæða og þéttleiki byggðar eru kvarðar sem auðvelt er að fylgjast með. Þeir byggjast á mannfjöldatölum Hagstofu Íslands ár hvert og landstærðum sem Landmælingar Íslands hafa reiknað. Skipting íbúafjöldans eftir kynjum er kvarði sem er mikilvægur og aðgengilegur í gögnum Hagstofu Íslands og uppfærast þar á hverju ári.

Svæði Sóknaráætlunar Vestfjarða nær yfir 8.898 km², þar af eru 3.715 km² eða 41,8% á láglengi undir 200 metrum yfir sjávarmáli. Vestfirðir afmarkast af sjó nema á mjórri ræmu að sunnan, í botni Gilsfjarðar og Bitrufjarðar. Mörk Strandabyggðar og Húnaþings vestra, áður Bæjarhrepps, eru þó upp frá Skarfatanga, við Bitrufjörð að sunnan.¹² Á starfssvæði landshlutasamtaka sveitarfélaga á Vestfjörðum, Fjórðungssambands Vestfirðinga, eru 9 sveitarfélög með 6.883 íbúa 1. janúar 2016.

2.2.3.2 Stefna ríkis

Í þingsályktun um stefnumótandi byggðaáætlun fyrir árin 2014-2017 eru eftirfarandi markmið skilgreind:

- ♦ Uppbygging öflugs gagnanets sem verði í samræmi við fjarskiptaáætlun fyrir árin 2011–2022.
- ♦ Framleiðsla og dreifing raforku mæti þörfum atvinnulífs og almennings alls staðar á landinu hvað varðar flutningsgetu og afhendingaröryggi. Jafnaður verði milli landshluta kostnaður við flutning og dreifingu á raforku.
- ♦ Vegfarendur komist leiðar sinnar innan og milli atvinnu- og þjónustusvæða á ódýran, fljótlegan og öruggan hátt.
- ♦ Brothættbyggðarlög. Stöðva viðvarandi fólksfækkun í smærri byggðakjörnum og í sveitum landsins.
- ♦ Stuðningur við einstaklinga. Fjölga vel menntuðum einstaklingum á varnarsvæðum landsins.
- ♦ Stuðningur við fyrirtæki. Fjölbreytt atvinnustarfsemi geti dafnað á efnahagslega veikum svæðum.
- ♦ Nýsköpun og vaxtargreinar. Stuðlað verði að fjölbreyttu atvinnulífi og nýsköpun um allt land í samræmi við Atvinnustefnu fyrir Ísland.
- ♦ Stuðningur við nýfjárfestingu og atvinnuuppbyggingu. Nýfjárfesting í atvinnurekstri verði efl.

¹⁰ Mennta- og menningarmálaráðuneytið (a)

¹¹ Byggðastofnun 2015

⁵ Byggðastofnun 2015

- ◆ Dreifing opinberra starfa. Stuðlað verði að fjölbreyttum atvinnutækifærum um allt land með dreifingu starfa á vegum ríkisins.
- ◆ Stoðkerfi hins opinbera. Fyrirtæki og einstaklingar á landsbyggðinni hafi aðgengi að skilvirku og öflugum stoðkerfi atvinnuþróunar.
- ◆ Fyrirtækjum á starfssvæði Byggðastofnunar verði tryggður aðgangur að lánsfjármagni á sambærilegum kjörum og fjármálafyrirtæki bjóða á höfuðborgarsvæðinu.
- ◆ Stuðningur við uppbyggingu skógarauðlindar. Stuðningur við skógrækt á bújörðum þar sem aðstæður eru ákjósanlegar verði eflur með áherslu á viðarframleiðslu, kolefnisbindingu, aukin landgæði, betri búsetuskilyrði og atvinnusköpun.
- ◆ Stefnumótun um opinbera þjónustu. Íbúar landsins, óháð búsetu og efnahag, njóti sömu tækifæra hvað varðar aðgengi að opinberri grunnþjónustu og kröfur eru gerðar um í nútímasamfélagi.
- ◆ Opinberar upplýsingar á sviði byggðamála. Stefnumótun í byggðamálum og framkvæmd hennar styðjist við traust gögn.

2.2.3.3 Stefna sveitarfélaga

Sveitarfélög á Vestfjörðum leggja áherslu á fjölbreytta búsetumöguleika og aðlaðandi umhverfi í góðum tengslum við náttúru, sögulegt umhverfi og önnur sérkenni. Áhersla er lögð á að uppbygging skerði ekki sérstöðu svæðisins og ásýnd þess í heild, þ.e. lítt spillta náttúru, líffræðilega fjölbreytni, landslagsheildir og menningarsögu. Sveitarfélögin stuðla að varðveislu þessara gæða með hverfisverndun ákveðinna svæða. Almennt vilja sveitarfélögin varðveita gömul hús, húsaþyrpingar eða húsagötur sem hafa á einhvern hátt verndargildi enda styrkir það ásýnd byggðarlaganna og þar með efnahag og samfélagsgerð. Dæmi um þetta má sjá í Aðalskipulagi Ílafjarðarbæjar 2008-2020.

Almennt er lögð áhersla á öflug miðsvæði með góðri þjónustu við íbúa og að sérkenni hvers byggðakjarna fái að njóta sín. Í aðalskipulagsáætlunum er m.a. fjallað um mikilvægi þess að huga að umferð aldraðra og hreyfihamlaðra við hönnun, lagningu og viðhald göngustíga og gangstétta.

Jafnframt er lögð áhersla á að bæta ímynd svæðisins og þannig stuðla að fólksfjölgun og frekari atvinnutækifærum, en sveitarfélögin leggja öll áherslu á að fjölga íbúum eftir fólksfækkun síðustu 25 ára. Í samræmi við það vilja sveitarfélögin tryggja nægt framboð á lóðum, bæði fyrir íbúðar- og atvinnuhúsnæði. Lögð er áhersla á fjölbreytni, þannig að val sé um búsetu m.t.t. umhverfis og staðsetningar. Stefnir er að heildstæðum og fallegum íbúðahverfum í góðum tengslum við útivist og þjónustu.

Sveitarfélögin vilja bjóða upp á fjölbreytt svæði fyrir frístundahús, án þess að skerða sérstöðu og ásýnd svæðisins og í sátt við aðra landnotkun. Sveitarfélögin heimila byggingu tveggja til þriggja stakra frístundahúsa á hverri bújörð. Frekari takmarkanir eru gerðar á afmörkuðum svæðum, t.d. í Hornstrandarfriðlandi. Til viðbótar eru skilgreind afmörkuð svæði fyrir fleiri frístundahús. Sum sveitarfélögin vilja takmarka frístundabyggð við fá en afmörkuð svæði. Sérstaklega er talað um að uppbygging frístundahúsa skuli ekki skerða góð landbúnaðarsvæði, ræktarland, aðgengi að útivistarsvæðum eða loka gömlum göngu- og reiðleiðum.

Gott landbúnaðarland, sem er í góðum tengslum við innviði sveitarfélagsins, verði nýtt til landbúnaðar. Jafnframt verði hefðbundin hlunnindanýting tryggð á eyðijörðum og afskekktari búsvæðum. Landbúnaðarnýting og hefðbundin hlunnindanýting skal ekki skerða önnur gæði svæðisins.

2.2.4 Atvinna

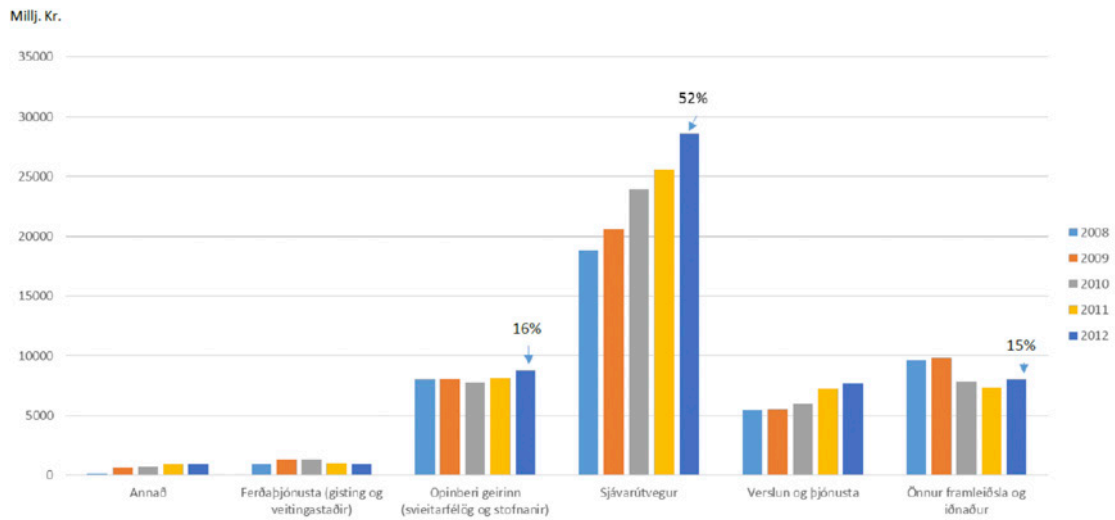
2.2.4.1 Sjávarútvegur

2.2.4.1.1 Staða

Hátthlutfall útflutningsafurða Íslendinga eru sjávarafurðir og stórt hlutfall gjaldeyristekna koma úr þeim geira. Gjöful fiskimið eru í íslensku lögsögu og er nálægð við þau einn af þeim kostum sem

Vestfirðir hafa til að bera. Sjávarútvegur á Vestfjörðum skapar um 52% af heildartekjum svæðisins. Sjávarútvegur er stærsti launagreiðandi á Vestfjörðum með um 42% af greiddum launum.

Heimildir: Skattframtöl lögaðila fyrir skoðuð tímabil, Ríkisreikningar, Ársreikningar Sveitarfélaga, Hagstofa Íslands auk eigin útreikninga

Mynd 1. Heildartekjur á Vestfjörðum.¹³

Íbúum á Vestfjörðum hefur fækkað verulega síðustu áratugi en á árunum 1998 til 2014 hefur fækkunin verið um 18,6%. Atvinnumarkaðurinn hefur verið í ójafnvægi, atvinnulíf á Vestfjörðum er einhæft og atvinnuöryggi lítið. Lítið er um störf fyrir menntað fólk, menntunarmöguleikar fáir og úrbóta þörf í grunngerð samfélagsins, eins og samgöngum, fjarskiptum og afhendingu raforku.

Á Vestfjörðum eru skilgreind þrjú vinnusóknarsvæði sem eru norðursvæði, suðursvæði og Strandir og Reykhólar. Dreifbýli fellur að hluta til utan vinnusóknarsvæða. Skiptingin er tilkomin vegna þeirra vegalengda sem eru á milli þéttbýliskjarna. Langar vegalengdir gera það að verkum að fólk á erfitt með að sækja atvinnu á milli þessara svæða. Einnig er lítið um að fólk utan Vestfjarða sæki atvinnu inn á svæðið og er þar helsta ástæðan langar vegalengdir og óvissa í samgöngum, sérstaklega á veturna. Atvinnuleysi hefur verið lítið á Vestfjörðum síðustu ár. Það er væntanlega vegna þess að fólk sem missir atvinnu flyst burt af svæðinu og því er ekki mælanlegt aukið atvinnuleysi. Hins vegar er mikið um að fólk frá öðrum löndum flytji á svæðið til að vinna við frumvinnslu í sjávarútvegi þar sem ekki hefur fengist fólk af svæðinu til að vinna þau störf.

Sjúkvíaeldi hefur verið vaxandi atvinnugrein undanfarin ár og í mikilli þróun á Vestfjörðum. Ljóst er að sveitarfélögin þurfa að móta stefnu varðandi greinina og fjalla þarf frekar um sjúkvíaeldi í aðalskipulagsáætlunum þeirra. Sveitarfélögin hafa þó bent á að stefnuleysi sé hjá stjórnvöldum varðandi þessi mál og það hafi áhrif á skipulagáætlanir þeirra. Sveitarfélög á Íslandi hafa ekki skipulagsvald yfir aðliggjandi haf- og strandsvæðum, aðeins umsagnarrétt, svo sem um hvar sjúkvíar eru settar niður.

2.2.4.1.2 Stefna ríkis

Fjöldi laga og reglugerða varða nýtingu á haf- og strandsvæðum og marka þannig stefnu ríkisins. Þau eru:

- ◆ Lög um mat á umhverfisáhrifum og lög um umhverfismat áætlana (105/2006) (nr. 106/2000)
- ◆ Lög um stjórn vatnamála nr. 36/2011
- ◆ Lög um eignarrétt íslenska ríkisins á auðlindum hafsbotnsins, nr. 73/1990
- ◆ Kolvetnislög nr. 13/2001
- ◆ Lög um náttúruvernd nr. 44/1999

¹³ Atvinnuþróunarfélag Vestfjarða 2014

- ◆ Lög um skeldýrarækt
- ◆ Lög um fiskeldi (nr. 71/2008)
- ◆ Lög um stjórn fiskveiða (nr. 116/2006)
- ◆ Skipulagslög nr. 123/2010

Stefna íslenskra stjórnvalda um málefni hafsins var sett fram í ritinu Hafið árið 2004. Þar er sett fram stefna um að viðhaldið verði heilbrigði hafsins, líffræðilegum fjölbreytileika og framleiðni í hafinu, með sjálfbæra nýtingu þess í huga. Í stefnumörkuninni er lögð áhersla á að stýra auðlindinni á þann hátt að nýting verði í jafnvægi þannig að afrakstur hennar verði hámarkaður og að tryggja eftir getu atvinnu og byggð í landinu sem byggist meðal annars á öflugum sjávarútvegi. Markmið íslenskra stjórnvalda er að tryggja að þjóðin hafi full yfirráð yfir þeim auðlindum sem eru í kring um landið og að nýting þeirra verði með sjálfbærum hætti. Ríkið leggur einnig áherslu á að a.m.k. 10% af þeim orkugjöfum sem nýttir er í sjávarútvegi árið 2020 verði afendurnýtanlegum uppruna.¹⁴

2.2.4.1.3 Stefna sveitarfélaga

Sjávarútvegur hefur lengi verið ein af undirstöðum byggðar á Vestfjörðum. Landfræðilegar aðstæður hafa orðið til þess að atvinnugreinin hefur vaxið og dafnað á svæðinu og er hægt að segja að í raun hafi hún ráðið miklu um byggðapróun á Vestfjörðum.

Sveitarfélög á Vestfjörðum hafa ekki sett sér sameiginlega stefnu tengda sjávarútvegi. Hins vegar má sjá í aðalskipulagsáætlunum sveitarfélaga að þau setja sér flest þá stefnu að tryggja skuli rými fyrir frekari þróun í sjávarútvegi og efla skuli rannsóknir sem styrkja muni tengsl við menntastofnanir. Þar er lögð áhersla á að nýta skuli þau tækifæri sem gefast t.d með sjávarþengdri ferðaþjónustu og ímynd svæðisins sem getur skipt miklu máli varðandi þróun þess. Öll sveitarfélög á Vestfjörðum vinna að því að fá starfsemi þeirra umhverfsvottaða frá umhverfsvottunarsamtökunum EarthCheck. Sveitarfélögin líta svo á að vottað umhverfi sé líklegt til að byggja traustari grunn fyrir matvælfyrirtæki, til dæmis í sjávarútvegi.

2.2.4.1.4 Stefna greinar

Samkvæmt umhverfisstefnu Samtaka fyrirtækja í sjávarútvegi er stefna þeirra að byggja á sjálfbærri nýtingu auðlindarinnar og vinna að því að viðhalda hreinu og heilnæmu hafsvæði umhverfis Ísland.¹⁵

2.2.4.2 Iðnaður

2.2.4.2.1 Staða

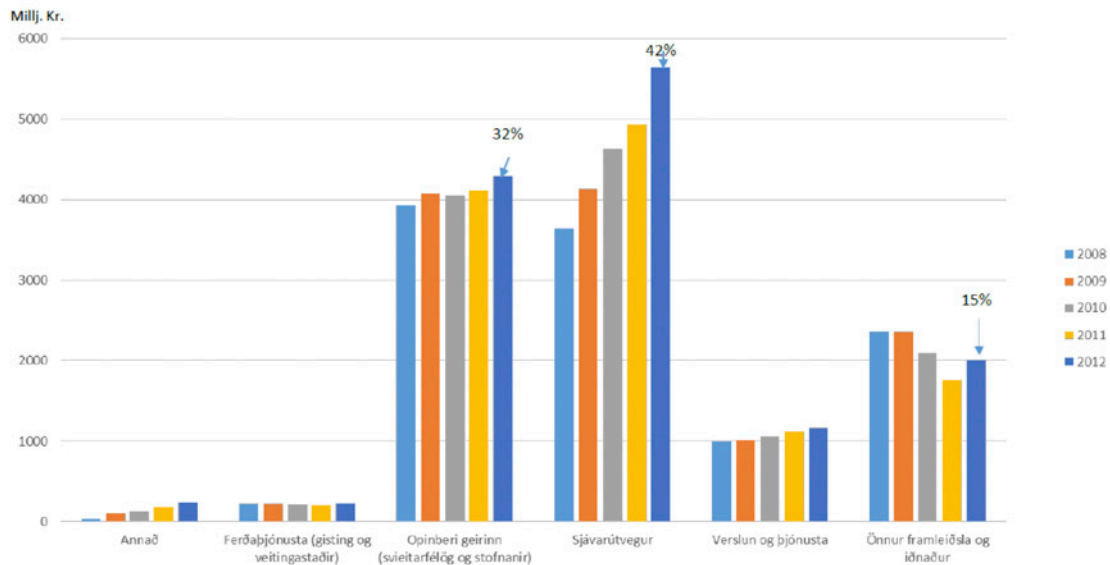
Iðnaður á Vestfjörðum er í vexti og má nefna fyrirtæki eins og Þörungaverksmiðjuna á Reykhólum, Kalkþörungaverksmiðjuna á Bíldudal, 3x Technology á Ísafirði, vélsmiðjuna Loga á Patreksfirði, ásamt uppbyggingu í iðnaði tengdum fiskeldi. Til að iðnaður geti byggst upp og orðið öflugri á Vestfjörðum þarf að tryggja að íbúar svæðisins sitji við sama borð og íbúar annarra landshluta varðandi samgöngur, orkumál og aðra innviði samfélagsins.

Árið 2012 greiddu fyrirtæki í iðnaði og annarri framleiðslu um 15% launa á Vestfjörðum samkvæmt greiningu um stöðu atvinnulífs sem Atvinnuþróunarfélag Vestfjarða gerði árið 2014.¹⁶

¹⁴ Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið/Hafið

¹⁵ SFS - vefsíða: <http://www.sfs.is/um-sfs/nanar/umhverfisstefna>

¹⁶ Atvinnuþróunarfélag Vestfjarða 2014

Mynd 2. Um 15% launa á Vestfjörðum koma frá iðnaði og annarri framleiðslu.¹⁷

2.2.4.2.2 Stefna ríkis

Ríkið hefur ekki sett sér heildstæða stefnu er varðar iðnað á Íslandi. Þó er fjallað um hvar og hvernig stóriðnaði skuli háttað og þess getið að loftmengun vegna hans skuli haldið í lágmarki. Árið 2012 setti Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið fram framtíðarsýn með þeim grundvallaratriðum sem heildstæð atvinnustefna ætti að fela í sér. Stefnan hefur ekki komið fram og ekki er ljóst hvenær svo verður. Framtíðarsýnin er þessi:

Ríkisstjórnin mun beita sér fyrir því að mótuð verði heildstæð atvinnustefna fyrir Ísland, byggð á jafnræði atvinnugreina, jafnrétti kynjanna, heilbrigðum viðskiptaháttum og grænni atvinnuuppbyggingu í samræmi við hugmyndafræði sjálfbærrar þróunar. Jafnframt verði hugað að samkeppnishæfi íslensks atvinnulífs í alþjóðlegum samanburði. Stefnan verði útfærð í formlegu samráði stjórnvalda, sveitarfélaga, aðila vinnumarkaðarins, og háskólasamfélagsins.¹⁸

2.2.4.2.3 Stefna sveitarfélaga

Sveitarfélög á Vestfjörðum hafa ekki markað sameiginlega heildarstefnu um iðnað á svæðinu en fjallað er um iðnað í aðalskipulagsáætlunum sveitarfélaganna. Í aðalskipulagi Ísafjarðarbæjar kemur fram að stóriðnaður stangist á við núverandi uppbyggingu og nýtingu á svæðinu. Í aðalskipulagi Bolungarvíkurkaupstaðar er tekið fram að gæta þurfi þess að stóriðnaður skyggi ekki á það sem þegar er til staðar og að hann megi ekki hafa neikvæð áhrif á fyrrnefndar atvinnugreinar. Í flestum aðalskipulagsáætlunum sveitarfélaganna kemur fram að halda eigi í ímynd og hreinleika svæðisins.

2.2.4.2.4 Stefna greinar

Á heimasíðu Samtaka iðnaðarins segir að þau hafi sett sér skýr og mælanleg markmið varðandi iðnað á Íslandi. Starfsumhverfi fyrirtækja skuli vera alþjóðlega samkeppnishæft og hvetja eigi til nýsköpunar. Þar segir: *Með því að starfrækja formlegan samstarfsvettvang atvinnulífs og stjórnvalda um nýsköpunarmál má stuðla að hraðari og vandaðri framgangi umbótaverkefna í starfsskilyrðum atvinnulífs.¹⁹*

2.2.4.3 Ferðapjónusta

2.2.4.3.1 Staða

Ferðapjónusta er sú grein sem vaxið hefur mest um land allt. Í töflu 2 hér að neðan má sjá fjölda gistinguvæðna 2012-2013 eftir landslutum. Fjöldi gistinguvæðna er þó aðeins einn mælikvarði af mörgum til þess að mæla stöðu ferðapjónustunnar. Vitað er að ferðapjónusta á Vestfjörðum byggir mjög þjónustu við báta- og gönguferðir, auk komu fjölda farþegaskipa hvert sumar. Í töflunni sést mikil

¹⁷ Atvinnuþróunarfélag Vestfjarða 2014

¹⁸ <https://www.forsaetisraduneyti.is/verkefni/soknaraaetlun-2020/>

¹⁹ <http://www.si.is/malaflokkar/nyskopun/stefna-si/>

fjölgun gistinóttanna á Vestfjörðum. Hluttur Vestfjarða af heildarfjölda gistinóttanna á landinu var 4,6% árið 2013, og hafði hækkað um 15,5% frá 2012²⁰, en var 4,3% árið 2014.²¹

Viðhorf ferðamanna á Vestfjörðum voru könnuð árið 2013. Í niðurstöðunum kemur fram að af þeim sem tóku þátt í könnuninni gistu tæplega 30% á hótelum, ríflega 39% á gistiheimilum og nær 44% á tjaldsvæðum.

Í skýrslunni kemur einnig fram mat ferðamanna á þeirri þjónustu sem veitt er í landshlutanum. Mest ánægja er með ferðamannastaðina sjálfa, sundstaði og veitingastaði en minnst með verslanir og skyndibitastaði.

2.2.4.3.2 Stefna ríkis

Landsskipulagsstefna 2015-2026 fjallar m.a. um ferðþjónustu. Eitt af markmiðum hennar fyrir skipulag í dreifbýli er að ferðþjónusta verði í sátt við náttúru og umhverfi. Samkvæmt stefnunni skal skipulag landnotkunar stuðla að eflingu ferðþjónustu í dreifbýli um leið og gætt verði að því að varðveita þau gæði sem eru undirstaða ferðþjónustu. Í nánari umfjöllun um skipulagsgerð sveitarfélaga segir: *Ferðþjónusta á grunni sérstöðu og umhverfisgæða: Við skipulagsgerð sveitarfélaga verði leitast við að greina sérstöðu, styrkleika og staðaranda viðkomandi svæðis með tilliti til tækifæra í ferðþjónustu. Skipulagsákvæðanir um ferðþjónustu taki mið af náttúruverndarsjónarmiðum og kortlagningu á auðlindum ferðþjónustunnar og miði jafnframt að því að ferðþjónustuuppbygging nýtist jafnt íbúum á svæðinu og ferðamönnum.*

Í *Ferðamálaáætlun 2011-2020* eru sett fjögur meginmarkmið, sem iðnaðarráðherra er falið að stefna að:

- ◆ Að auka arðsemi atvinnugreinarinnar.
- ◆ Að standa að markvissri uppbyggingu áfangastaða, öflugri vörubrúun og kynningarstarfi til að skapa tækifæri til að lengja ferðamannatímabilið um land allt, minnka árstíðasveiflu og stuðla að betri dreifingu ferðamanna um landið.
- ◆ Að auka gæði, fagmennsku, öryggi og umhverfisvitund ferðþjónustunnar.
- ◆ Að skilgreina og viðhalda sérstöðu Íslands sem áfangastaðar ferðamanna, m.a. með öflugum greiningar- og rannsóknarstarfi.

Þessi fjögur meginmarkmið ferðþjónustunnar hvíla á eftirfarandi, samkvæmt áætluninni:

Innviðir og grunngerð

- ◆ Íslensk náttúra er auðlind ferðþjónustunnar. Mikilvægt er að byggja upp, vernda og viðhalda ferðamannastöðum um allt land. Stjórnvöld og hagsmunaaðilar sameinist um leiðir til að fjármagna slíkar umbætur.
- ◆ Uppbygging innviða ferðþjónustunnar miði að því að vernda náttúru Íslands og ferðamálaáætlun stefni að því að innleiða hugarfar sjálfbærni og ábyrgðar á náttúru og menningu landsins.
- ◆ Lagaumhverfi ferðamála taki mið af þeirri áætlun sem hér liggur fyrir.
- ◆ Leyfis- og öryggismál í ferðþjónustu verði tekin til gagngerrar endurskoðunar í samræmi við þær áherslur sem birtast í þessari áætlun.
- ◆ Samgöngur eru mikilvægasta forsenda allrar ferðþjónustu á Íslandi og mikilvægt að við áætlanagerð og framkvæmdir í tengslum við samgöngumál verði tekið tillit til hagsmuna ferðþjónustunnar.
- ◆ Unnin verði viðbragðsáætlun vegna náttúruhamfara fyrir ferðþjónustuna sem byggist á reynslu af þeim tveimur eldgosum sem valdið hafa töluverðum truflunum á flugi og öðrum samgöngum.

Kannanir, rannsóknir, spár

- ◆ Mikilvægt er að stutt sé við þróun ferðþjónustunnar og uppbyggingu með verulega aukinni áherslu á greiningar, rannsóknir og spár.
- ◆ Sjálfstæði rannsókna verði tryggt en Ferðamálastofa hafi yfirsýn yfir og beri

²⁰ Ferðamálastofa Íslands 2014

²¹ Ferðamálastofa Íslands 2015

ábyrgð á mótun stefnu varðandi framkvæmd og úrvinnslu kannana og að gerðar séu framtíðarspár um þróun greinarinnar í samvinnu við Hagstofu Íslands, háskóla og Rannsóknamiðstöð ferðamála.

- ◆ Hagstofa Íslands beri ábyrgð á opinberri hagskýrslugerð í ferðaþjónustu samkvæmt alþjóðlegum skuldbindingum Íslands á sviði hagskýrslugerðar í ferðaþjónustu.
- ◆ Í þjóðhagsreikningi liggi alltaf fyrir töluleg gögn um þróun ferðaþjónustunnar frá ári til árs.
- ◆ Farnar verði bestu fáanlegar leiðir til að tryggja að gerðar verði samræmdar ítarlegar úttektir á auðlindum og innviðum ferðaþjónustunnar um allt land.

Vöruþróun og nýsköpun

- ◆ Vöruþróunarverkefni í ferðaþjónustu verði byggð á klasahugmyndafræði og grundvallist á sérstöðu og stefnumótun svæða.
- ◆ Leitað verði nýrra leiða við vöruþróun með klasasamstarfi og tækni- og þekkingaryfirfærslu.
- ◆ Stoðkerfi ferðaþjónustunnar verði einfaldað og tryggt að öflugar einingar séu til staðar úti um allt land sem hafa gott faglegt bakland og næga burði til að styðja við þróun áfangastaða, vöruþróun, nýsköpun og markaðssetningu.
- ◆ Opinbert fjármagn til vöruþróunar á sviði ferðaþjónustu fari einkum til samstarfsverkefna sem hafi meðal markmiða að lengja ferðamannatímabilið.

Markaðsmál

- ◆ Opinbert kynningarstarf tengt ferðaþjónustu taki mið af markmiðum ferðamálaáætlunar.
- ◆ Leitað verði nýrra leiða í opinberu kynningarstarfi og einnig til að auka faglegt samstarf opinberra aðila á sviði vöruþróunar og kynningarmála.
- ◆ Við mótun samstarfs ferðamálayfirvalda við Íslandsstofu er mikilvægt að sett séu mælanleg markmið og mælikvarðar á árangur.
- ◆ Mælikvarðar á árangur í kynningarstarfi eru meðal annars ferðaútgjöld samkvæmt ferðaþjónustureikningum, gjaldeyristekjur af erlendum ferðamönnum, dreifing gistinátta yfir árstíðir og landsvæði og fjöldi ferðamanna auk kannana um væntingar og upplifun ferðamanna.

Í október 2015 kynntu stjórnvöld nýja ferðamálastefnu sem unnin var með Samtökum ferðaþjónustunnar. Þar kemur m.a. fram að næstu fimm árin á fyrst og fremst að leggja áherslu á verkefni sem stuðla að:

- ◆ Samhæfðri stýringu ferðamála
- ◆ Jákvæðri upplifun ferðamanna
- ◆ Áreiðanlegum gögnum
- ◆ Náttúruvernd
- ◆ Hæfni og gæðum
- ◆ Aukinni arðsemi
- ◆ Dreifingu ferðamanna

2.2.4.3.3 Stefna sveitarfélaga

Öll sveitarfélög á Vestfjörðum leggja áherslu á að efla ferðaþjónustu. Þannig vilja þau nýta þann vöxt sem einkennt hefur greinina á landsvísu síðustu ár til eflingar svæðinu, bæði með fjölgun starfa og auknum hagvexti.

Nokkur fjölbreytni er í áherslum sveitarfélaganna. Fjallað er um náttúrutengda ferðaþjónustu, menningartengda, sjávertengda og tækifæri sem felast í auknum komum skemmtiferðaskipa til Vestfjarða.

Aðalskipulagsáætlanir vestfirskra sveitarfélaga eru samhljóma um að uppbygging ferðapjónustu eigi að byggja á sérstöðu svæðisins, náttúru, menningu og sögu. Þau telja mikilvægt að varðveita þessa sérstöðu og þannig styrkja greinina. Rætt er um að hámarka þurfi ávinning íbúa svæðisins og upplifun ferðamanna en að ekki megi ganga á náttúruleg eða menningarsöguleg gæði svæðisins. Að ferðapjónustan byggist upp í takt við lögmál sjálfbærrar þróunar. Verkefnið umhverfisvottun Vestfjarða undirstrikar enn frekar þessa sýn vestfirskra sveitarfélaga. Í því verkefni hafa sveitarfélög á Vestfjörðum samþykkt að skilgreina sig og aðgreina frá öðrum svæðum sem umhverfisvænt og sjálfbært samfélag þar sem áhersla er lögð á að vernda sögu, minjar og landslag fyrir komandi framtíð. Sveitarfélögin hvetja fyrirtæki, íbúa og opinberar stofnanir á svæðinu að feta sömu braut og þannig auka jákvæð áhrif á markaðssetningu hverskonar afurða er koma frá svæðinu.

Í aðalskipulagsáætlunum er fjallað um tengsl ferðapjónustu við aðrar greinar og aðra landnotkun. Ferðapjónusta getur styrkt þær, svo sem landbúnað og þjónustu ýmis konar. Uppbygging innviða gagnast ferðapjónustu en einnig getur öflug ferðapjónusta ýtt undir að innviðir byggist hraðar upp. Sveitarfélögin leggja áherslu á að tiltæk séu svæði og lóðir í dreifbýli og þéttbýli fyrir starfsemi sem tengist ferðapjónustu. Þannig er reynt að styrkja greinina og stuðla að jákvæðri þróun svæðisins.

Sveitarfélög á Vestfjörðum leggja áherslu á kynningu og markaðssetningu. Þau reka í sameiningu Markaðsstofu Vestfjarða sem er deild innan Fjórðungssambands Vestfirðinga. Markaðsstofan sér um kynningu og markaðssetningu Vestfjarða fyrir ferðamenn. Stofan vinnur náið með aðilum í ferðapjónustu.

2.2.4.3.4 Stefna greinar

Ferðamálasamtök Vestfjarða hafa unnið stefnumörkun fyrir tímabilið 2010-2015. Þar er fjallað um sérstöðu Vestfjarða og þrjú þemu nefnd í því samhengi:

- ◆ Ósnortin náttúra: Hreinleiki, eyðifirðir, Hornstrandir, Látrabjarg, Dynjandi, náttúrulegar, fuglar og heimskautarefir, eyjarnar í Breiðafirði og friðlönd.
- ◆ Einstök friðsæld: Afskekkt, fámenni, rólegheit, víðátta, kyrrð.
- ◆ Öðruvísi upplifun: Útivist í ósnortinni náttúru, matarmenning, galdramenning, sjávarþorp, gömul hús, tónlist, afslappað viðmót og gestrisni Vestfirðinga.

Í stefnunni er framtíðarsýn félagsins skilgreind þannig: *Ferðapjónustan skuli einkennast af gæðum, trausti og gestrisni ferðapjóna og heimamanna sem styðji sérstöðu svæðisins. Vestfirðir verði leiðandi í umhverfismálum og sjálfbærri ferðapjónustu og skapi sér ímynd og sérstöðu á því sviði.*

Stefna samtakanna er að: Ferðapjónusta á Vestfjörðum verði arðbær atvinnugrein og að gæði þeirrar vöru og þjónustu sem í boði er, sem og sérstaða Vestfjarða, réttlæti verðlagningu sem sé hærrí en meðal samkeppnissvæða, enda sé samkeppnisforskot Vestfjarða augljóst. Aukin arðsemi greinarinnar og opinber stuðningur við uppbyggingu hennar, laðar að ný fyrirtæki og einstaklinga, þannig að fjölgun verður í heilsársstörfum. Í stefnunni eru eftirfarandi markmið sett:

- ◆ Að auka arðsemi, fagmennsku og gæði í vestfirskri ferðapjónustu.
- ◆ Að auka arðsemi fyrirtækja innan greinarinnar þannig að hún verði mikilvæg atvinnugrein og viðurkennd sem slík.
- ◆ Að efla ferðapjónustu á svæðinu allt árið með markvissri vöruþróun og öflugri markaðssetningu.
- ◆ Að auka áherslu á umhverfismál.
- ◆ Að gera þátt atvinnugreinarinnar ferðapjónustu sýnilegri í samfélaginu.

Ferðamálasamtökin ljúka nú um mitt ár 2016, endurskoðun á framangreindri stefnu og kemur hún inn í áframhaldandi vinnu.

2.2.4.4 Landbúnaður

2.2.4.4.1 Staða

Síðustu ár hefur landbúnaður verið á undanhaldi á Vestfjörðum og framleiðsla frá býlum minnkað umtalsvert. Sláturhús er ekki staðsett á Vestfjörðum og er því búfénaður fluttur burt af svæðinu

til slátrunar. Nokkur vöxtur er í framleiðslu afurða á einstaka bæjum en meginhluti úrvinnslu kjötafurða fer fram utan svæðisins. Ný mjólkurvinnsla tók til starfa í Bolungarvík á árinu 2014 en mjólkurvinnsla var hætt á Ísafirði um mitt ár 2011. Bændum á Vestfjörðum hefur fækkað umtalsvert meðal annars vegna framleiðslustýringar en þó er landbúnaður hluti af undirstöðum atvinnulífs í nokkrum sveitarfélögum á svæðinu. Landbúnaður hefur síðustu áratugi breyst mikið á Íslandi og hafa ýmsar ólíkar greinar þróast í átt að landbúnaði og tilheyra honum núna. Má þar til dæmis nefna, hrossarækt, ferðapjónustu, fiskeldi, garðyrkju og skógrækt.

2.2.4.4.2 Stefna ríkis

Íslenska ríkið hefur sýnt að vilji er til að halda uppi íslenskum landbúnaði með því að greiða styrki til bænda úr ríkissjóði og með tollavernd. Í febrúar 2016 voru nýir búvörusamningar undirritaðir í atvinnu- og nýsköpunarráðuneytinu. Tekur sá samningur m.a til starfskilyrða nautgriparæktar og sauðfjárræktar. Markmiðið með þessum samningi samkvæmt upplýsingum frá Bændasamtökum Íslands er að auka verðmætasköpun í landbúnaði og nýta sem best tækifæri sem felast í sveitum landsins í þágu bænda, neytenda og samfélagsins alls.²²

2.2.4.4.3 Stefna sveitarfélaga

Sveitarfélög á Vestfjörðum þurfa að stuðla að öfluggu og fjölbreyttu atvinnulífi og er landbúnaður enn einn af undirstöðum atvinnulífs í mörgum sveitarfélögum á svæðinu. Það kemur því skýrt fram í aðalskipulagi sveitarfélaganna að viðhalda þurfi þeim landbúnaði sem er til staðar á svæðinu og efla hann ef hægt er.

2.2.4.4.4 Stefna greinar

Stefna greinar fer vel saman við stefnu stjórnvalda enda hafa samningar verið í gildi á milli ríkis og Bændasamtaka Íslands. Markmið þeirra er að landbúnaðurinn verði styrk stoð atvinnu í dreifbýli, kjör bænda séu í samræmi við kjör annarra stétta og að stuðlað sé að aukinni hagkvæmni og framförum, neytendum og bændum til heilla.²³

2.2.5 Innviðir

2.2.5.1 Samgöngur

2.2.5.1.1 Staða

Greining á stöðu samgangna á Vestfjörðum er skipt upp í fjóra flokka sem eru flugvellir, stofnvegir, hafnir og almenningsamgöngur. Ekki er tekin saman staða reiðleiða á Vestfjörðum í þessu verkefni.

Þrjár áætlunarflugvellir eru skilgreindir á Vestfjörðum skv. samgönguáætlun 2011-2022, á Gjögri, Bíldudal, og Ísafirði. Við Þingeyri er varaflugvöllur fyrir Ísafjörð en notkun hans er takmörkuð vegna skemmda á flugbrautinni. Áætlunarflug milli Reykjavíkur og Vestfjarða er mismunandi eftir flugvöllum.²⁴

Stofnvegur á Vestfjörðum er Vestfjarðavegur um Hjalla-, Ódrjúgs- og Klettsháls, Vatnsfjörð og Dynjandis- og Hrafnseyrarheiði til Ísafjarðar og Djúpvegur um Djúp, yfir Steingrímsfjarðarheiði og Þróskulda. Þá er stofnvegur um sunnanverðar Strandir úr Steingrímsfirði að Þjóðvegi nr. 1 í Hrútafirði og hringurinn úr Vatnsfirði um Patreksfjörð, Tálknafjörð og Bíldudal upp á Dynjandisheiði úr Trostansfirði. Stofnvegir á Vestfjörðum eru með bundnu slitlagi nema á milli Vatnsfjarðar og Dýrafjarðar og á einum vegarkafla í Gufudalssveit og þremur á Ströndum. Einnig frá Bíldudal að Vestfjarðavegi.²⁴

Á Vestfjörðum eru fimm hafnir í grunnneti samgöngukerfisins; á Ísafirði, í Bolungarvík og á Patreksfirði. Höfn á Brjánslæk er í grunnneti vegna ferjusiglinga um Breiðafjörð. Bátahafnir eru á öðrum þéttbýlisstöðum og af þeim er höfnin á Bíldudal í grunnneti. Þó er t.d. smábátahöfn á Drangnesi. Engin stór flutningahöfn er á Vestfjörðum.²⁴

Fjórðungssamband Vestfjarða er aðili að samningi samtaka sveitarfélaga á Vesturlandi og Norðurlandi vestra og eystra um almenningsamgöngur á landi og samræmt leiða- og ferðakerfi milli Reykjavíkur og þéttbýlisstaða í þessum landshlutum, þannig að það nær til Króksfjarðarnes, Hólmavíkur og um ferjuhöfn í Stykkishólmi til Brjánslækjar. Annars staðar á Vestfjörðum eru

²² Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið (2016)

²³ Bændasamtök Íslands, 2013

²⁴ Byggingastofnun, 2015

almenningsamgöngur byggðar á áætlunarflugi með ferðum milli Bíldudals og Patreksfjarðar um Tálknafjörð og milli Ísafjarðar, Bolungarvíkur og Súðavíkur á vegum FV. Að auki eru strætisvagnaferðir á vegum Ísafjarðarbæjar innan sveitarfélagsins. Strætisvagnar keyra þrisvar á dag milli Ísafjarðar, Suðureyrar, Flateyrar og Þingeyrar.²⁴

2.2.5.1.2 Stefna ríkis

Í tillögu að landsskipulagsstefnu Íslands er fjallað um meginstefnu varðandi samgöngur. Stefnan er að skipulag byggðar og landnotkunar feli í sér samþætta stefnu um byggð og samgöngur með áherslu á greiðar, öruggar og vistvænar samgöngur og fjölbreytta ferðamáta. Í stefnunni má finna ákveðnar áherslur og m.a. er ætlast til þess að skipulagsgerð sveitarfélaga stuðli að greiðum samgöngum innan skilgreindra vinnusóknar- og þjónustusvæða meginkjarna, með styrkingu byggðar að leiðarljósi.

Gildandi samgönguáætlun 2011-2022 gefur upp grunnnet samgangna (flug, hafnir og stofnvegi). Unnið er að nýrri samgönguáætlun 2015-2026 en meginmarkmið hennar er að samgöngur skuli vera greiðar, hagkvæmar, öruggar, umhverfislega sjálfbærar og að þær stuðli að jákvæðri byggðaðróun. Í nýju áætluninni er lagt til að skilgreindir verði atvinnu- og þjónustukjarnar landsins í sóknaráætlunum landshluta og landsskipulagsstefnu. Aðgengi og hreyfanleiki í samgöngukerfinu fyrir flutninga á fólki og vörum innan og á milli svæða verði bætt. Skilgreindar verði hafnir og flugvellir sem tryggja eiga greiðar samgöngur til og frá landinu. Samgönguyfivöld fylgist áfram náið með þróun á þjóðhagslegri hagkvæmni land- og strandflutninga. Áfram verður leitast við að færa sem mest af flutningum af vegum á sjó. Hagkvæmni í uppbyggingu og rekstri samgöngukerfisins verður aukin. Dregið verði úr losun gróðurhúsalofttegunda í samræmi við aðgerðaáætlun stjórnvalda í loftslagsmálum. Stefnt verði markvisst að því að auka öryggi í samgöngum og unnið að því á gildistíma áætlunarinnar að draga verulega úr líkum á alvarlegum slysum eða banaslysum. Í samræmi við sóknaráætlun og svæðaskiptingu landsins verði við forgangsröðun framkvæmda tekið mið af þörfum einstakra svæða fyrir bættar samgöngur til að efla sveitarfélög, styrkja hvert svæði og landið allt. Markmiðið er að samþætta samgönguáætlun við aðra áætlanagerð og opinbera stefnumótun.

Á Vestfjörðum eru þrjú aðskilin svæði og fjarlægð milli byggðakjarna það mikil að ekki er hægt gera úr því eitt atvinnusóknarsvæði með samgöngubótum. Umhverfis Ísafjörð er 5000 íbúa atvinnu- og þjónustusvæði í fimm þéttbýliskjörnum og hafa framkvæmdir miðast við að gera samgöngur innan svæðis sem bestar og styrkja það sem atvinnu- og skólasóknarsvæði. Flogið er daglega til og frá Ísafirði. Á sunnanverðum Vestfjörðum búa 1200 íbúar í Vesturbyggð og á Tálknafirði í þremur byggðakjörnum. Mikilvægt er að styrkja samgöngur innan þessa svæðis. Áætlunarflug á Bíldudal og Breiðafjarðarferjan eru mikilvægir samgöngukostir fyrir svæðið auk þess sem unnið hefur verið að vegabótum á Vestfjarðavegi 60, þar sem eftir standa framkvæmdir í Gufudalssveit. Samkvæmt samgönguáætlun er stefnt að því að gera stóráttak í samgöngumálum með það að markmiði að Vestfirðir verði betur tengdir innbyrðis. Þar er horft til Dýrafjarðarganga og nýs vegar um Dynjandisheiði með tilliti til tengingar milli vinnusóknarsvæða á sunnan og norðanverðum Vestfjörðum. Þó verður að telja að þrátt fyrir samgöngubætur verði leiðin fullläng til að styrkja vinnusókn milli svæðanna en munu eflaust styrkja þjónustu.²⁵ Endurbætur á Vestfjarðavegi 60 um Gufudalssveit munu stytta leið á milli sunnanverðra Vestfjarða og Reykhólahrepps og Stranda. Styttung er hinsvegar ekki nægjanleg til þess að mynda eitt vinnusóknarsvæði en hinsvegar má telja að meginaksturleið frá norðanverðum Vestfjörðum færir af Djúpvegi nr. 61 yfir á Vestfjarðaveg 60. Strandir og Reykhólahreppur mynda þjónustusvæði með um 900 íbúa. Ekki er þó um heildstætt atvinnusvæði að ræða vegna of lítillar vetrarþjónustu á vegi um Þröskulda. Á Ströndum er á áætlun að endurbæta vegi norður í Árneshrepp, óljóst er hvort framkvæmdum verði lokið árið 2020. Endurbætur á Innstrandavegi nr. 65 hafa ekki verið tímasettar en þær myndu efla ferðaþjónustu á þessu svæði.

Þingsályktun um stefnumótandi Byggðáætlun fyrir árin 2014-2017 fjallar um helstu markmið bættar samgangna sem eiga við um Vestfirði. Meginmarkmið er að vegfarendur komist leiðar sinnar innan og milli atvinnu- og þjónustusvæða á ódýran, fljótlegan og öruggan hátt. Í samgönguáætlun 2015-2018 verði lögð áhersla á að stækka núverandi atvinnu- og þjónustusvæði, auka umferðaröryggi og draga úr ferðatíma. Sérstök áhersla verði lögð á framkvæmdir á Vestfjörðum og Austurlandi.

²⁵ Alþingi, Samgönguráð, 2015

Einnig verði litið til mikilvægis ferðabjónustunnar og tryggt að vegir haldist greiðfærir allt árið. Gerð verði áætlun um samgöngubætur og viðhald vega vegna mikilvægra ferðamannastaða.

2.2.5.1.3 Stefna sveitarfélaga

Í þessum kafla er farið yfir Sóknaráætlun og aðalskipulagsáætlanir sveitarfélaga á Vestfjörðum. Við yfirferð aðalskipulagsáætlana er aðeins dregin út stefna eða markmið sem tengjast Vestfjörðum sem heild en ekki einstökum sveitarfélögum.

Samkvæmt sóknaráætlun Vestfjarða 2015-2019 og samgönguáætlun 2015-2018 munu langþráðar samgönguframkvæmdir fara í gang á næstu misserum: Vestfjarðavegur um Gufudalssveit, Dýrafjarðargöng, Dynjandisheiði og Strandavegur norður í Árneshrepp. Vænta má að síðustu áföngum á hringvegi um Vestfirði verði að mestu lokið árið 2020. Hringvegur sem tengir atvinnu- og þjónustusvæði innan Vestfjarða auk þess að skapa ný tækifæri í ferðabjónustu og fiskeldi. Óljóst er þó með framkvæmdir á vegi í Árneshrepp. Með endurbyggingu vegar um Veiðileysuháls verður stigið mikilvægt skref til að rjúfa vetrareinangrun íbúa í Árneshreppi, en þá verða eftir endurbætur á vegi við norðanverðan Reykjafjörð.²⁶

Í byggðaáætlun kemur fram að ítrekað hafi þessum framkvæmdum verið frestað. Sveitarfélög á Vestfjörðum krefjast þess að þessum verkefnum verði flýtt innan tímabilsins, slíkt væri takt við markmið Byggðaáætlunar 2014-2017. Fram kemur í byggðaáætlun að ósamræmi sé á milli byggðaáætlunar og samgönguáætlunar um áætlanir fyrir hafnir og almenningssamgöngur. Í sóknaráætlun er ekki talið að nægilegur stuðningur né fjármagn sé sett í þessa liði. Fjármagn er hinsvegar aukið eftir mikinn niðurskurð í viðhaldi og nýframkvæmdum á áætlunarflugvöllum en hætta var á að flugvöllum yrði lokað. Áætlunarflug er lykilþáttur fyrir atvinnulíf og samfélög á Vestfjörðum varðandi þjónustusókn og viðskipti.

Eitt veigamesta sameiginlega hagsmunamál Vestfirðinga er frekari uppbygging á vegakerfinu til að tryggja skilvirkar og öruggar samgöngur. Samhljómur er í aðalskipulagsáætlunum sveitarfélaganna um að samgöngur verði ávallt eins og best verður á kosið. Meðal annars kemur fram í stefnu sveitarfélaganna að aukinn samgangur á milli svæða kallar á aukna þjónustu og eykur þannig þróunarmöguleika atvinnulífs á Vestfjörðum. Mikill samhljómur er í áætlununum um að tengja saman byggðir á Vestfjörðum og bæta samgöngur við aðra landshluta sem og önnur lönd. Vestfirðingar leggja áherslu á langtímalausnir í samgöngumálum. Það er einnig talið mikilvægt að íbúar hafi val um samgöngumáta. Þess vegna er það stefna Vestfirðinga að flugsamgöngur verði bættar og að sjúkraflug verði öruggt og áreiðanlegt. Mikilvægt er talið að koma á vöruflutningum á sjó til að bæta samkeppnisstöðu svæðisins og minnka álag á vegakerfið. Því leggja þau sveitarfélög sem hafa hafnir áherslu á að hafnir séu styrktar.

2.2.5.2 Veitur

2.2.5.2.1 Staða

Landsnet rekur stofnlínakerfi ásamt Orkubúi Vestfjarða, en Orkubúið rekur dreifikerfi raforku á Vestfjörðum. Orkubú Vestfjarða og hitaveita Drangsness eru þær hitaveitur sem starfa á Vestfjörðum og eru með einkaleyfi. Byggðastofnun fékk Orkustofnun til að taka út kostnað vegna húshitunar og raforkunotkunar. Þeir fjórir þéttbýlisstaðir á Vestfjörðum sem voru með í úttektinni voru með sjötta til ellefta hæsta orkukostnað viðmiðunarfasteignar af þeim þéttbýlisstöðum sem voru með í úttektinni. Hæstur var kostnaðurinn á Hólmavík en þar er rafmagn notað til húshitunar.²⁷

2.2.5.2.2 Stefna ríkis

Hér eru nefndar stefnur og áætlanir ríkisins varðandi veitur. Tekið skal fram að jafnframt gilda lög og reglugerðir um þennan tiltekna málaflokk eins og um fráveitur og vatn.

Samkvæmt Landsskipulagsstefnu 2015–2026 er tekið fram að við skipulagsgerð sveitarfélaga skuli tekin afstaða til möguleika á orkuframleiðslu með vatnsafla, jarðvarma og vindorku og að áhersla skuli vera á að slíkt sé gert í sátt við náttúru og samfélag. Í stefnunni kemur fram að skipulagsgerð sveitarfélaga gegni stóru hlutverki við endurnýjun og uppbyggingu flutningskerfis raforku. Það er nauðsynlegur þáttur að tryggja örugga afhendingu raforku til að tryggja samkeppnishæfni byggðarlaga.

²⁶ Sóknaráætlun

²⁷ Byggðastofnun, 2015

Samkvæmt gildandi rammaáætlun er Hvalárvirkjun í orkunýtingarflokki. Í drögum að lokaskýrslu verkefnastjórnar rammaáætlunar sem er í umsagnarferli til 3. ágúst 2016 var Austurgilsvirkjun sett í orkunýtingarflokk. Fram kemur að virkjunin er sett í þann flokk með fyrirvara um að ákvörðunin verði endurskoðuð í ágúst 2016 að loknu umsagnarferli þar sem búið verður að fara yfir öll viðbótargögn sem hafa borist²⁸. Í biðflokk innan Vestfjarða eru Glámuvirikjun og Skúfnavatnavirkjun en báðar eru vatnsaflsvirkjanir. Í skýrslunni *Afhendingaröryggi raforku á Vestfjörðum* kemur fram í helstu tillögum starfshópsins að Glámuvirikjun í núverandi mynd verði ekki tekin fyrir í rammaáætlun vegna áhrifa á friðun í Vatnsfirði. Vatnsfjörður var friðaður árið 1975. Engin kostur innan Vestfjarða er skilgreindur í verndarflokki í gildandi rammaáætlun.

Hvalárvirkjun er í vinnslu. Í byrjun árs 2016 var haldinn fundur um orkumál á Vestfjörðum. Þar kom fram að mögulegt er að nýr tengipunktur verði byggður upp innst í Ísfjarðardjúpi. Staðsetningin stytir til muna flutningsleiðina og gefur auk þess fjölmörg tækifæri fyrir fyrirtæki á Vestfjörðum til að nýta þessa orku. Orkuvinnslan er hluti af því að skapa hringtengingu á Vestfjörðum.

Sérstaklega er fjallað um Vestfirði í drögum að kerfisáætlun Landsnets. Í drögum kemur fram að mikið hefur verið fjallað um tengingu Vestfjarða við meginflutningskerfið á síðustu áratugum og það takmarkaða afhendingaröryggi sem Vestfirðir hafa búið við. Framkvæmdir sem tryggja eiga betra afhendingaröryggi raforku á Vestfjörðum eru taldar mjög kostnaðarsamar. Sérstakur starfshópur hefur verið skipaður til að fara yfir mögulegar aðgerðir/framkvæmdir, en hér að neðan er stutt samantekt úr niðurstöðum hópsins. Framkvæmdir eins og nýtt tengivirki í Bolungarvík og stór varaafsstöð í eigu Landsnets eru meðal framkvæmda sem þegar hefur verið ráðist í. Þessar framkvæmdir eru mun kostnaðarminni en aðrar framkvæmdir meginflutningskerfinu. Til álita hafa komið minni framkvæmdir sem styrkja kerfið innan svæðis eins og styrkingar innan svæðis í 66 og 33 kW svæðisflutningskerfinu á Vestfjörðum og styrking á Tálknafjarðarlínu 1 milli Mjólkár og Keldeyrar.²⁹

Hlutverk starfshópsins sem nefndur var hér að ofan var að meta leiðir til að bæta raforkuöryggi á Vestfjörðum. Samfélagslegur kostnaður vegna ótryggrar orkuafhendingar var metinn á um 400 milljónir á ári skv. skýrslu hópsins. Starfshópurinn lagði fram ákveðin verkefni/áherslur, sem dæmi má nefna; samræming vegagerðar og strenglagna vegna raforkuflutnings og dreifingar, Glámuvirikjun verði ekki tekin fyrir í rammaáætlun, greina frekar möguleika á uppsetningu lághitavirkjana á svæðum sem eru með yfir 100° C hita o.fl. Starfshópurinn lagði til að fastur samstarfshópur yrði settur á fót til að fylgja eftir þessum tillögum. Talið er mikilvægt að vinna áfram að þeim möguleikum sem lagðir voru fram í skýrslu nefndarinnar 2013 eins og spennuhækkun og styrking 33 kW loftlínu í 66 kW, lagning nýrra jarðstrengja, varaafli á Keldeyri, bætt nýting raforkuvirkjana (snjallnet) og aukin framleiðsla innan svæðis.

Í Byggaáætlun 2014-2017 kemur fram að markmið áætlunarinnar sé að framleiðsla og dreifing raforku skuli mæta þörfum atvinnulífs og almennings alls staðar á landinu hvað varðar flutningsgetu og afhendingaröryggi. Mikilvægt markmið fyrir Vestfirði er að jafna milli landshluta kostnað við dreifingu og flutning raforku.

2.2.5.2.3 Stefna sveitarfélaga

Í þessum kafla er farið yfir Sóknaráætlun, aðalskipulagsáætlanir sveitarfélaga ásamt þeim skýrslum sem liggja fyrir um veitur á Vestfjörðum.

Samkvæmt sóknaráætlun Vestfjarða 2015-2019 er talið mikilvægt að jöfnuður sé í raforkukostnaði milli dreifbýlis og þéttbýlis, eins milli heitra og kaldra svæða.

Í aðalskipulagsáætlunum sveitarfélaga er misjafnlega mikið mótuð stefna varðandi veitur. Oftast eru veitur flokkaðar sem vatns-, hita- og rafveita ásamt fjarskiptum. Fjallað er um þrjár fyrstu í þessum kafla. Í kafla 2.2.5.4 er að finna upplýsingar um fjarskipti.

Samhljómur er í áætlunum sveitarfélaga varðandi vatn. Megin markmiðið er að tryggja íbúum nægt ómengað og heilnæmt vatn til neyslu eða annarra nytja. Í mörgum aðalskipulagsáætlunum kemur fram að mikið er af vatnsbólum í dreifbýli, innan einstakra jarða, þar hefur vatn verið gott og lítið mengað.

²⁸ Verkefnisstjórn, 2016

²⁹ Landsnet, 2015

Varðandi raforku og hitaveitu er mikill samhljómur í aðalskipulagsáætlunum sveitarfélaganna. Sumstaðar á Vestfjörðum er hitun húsa með rafmagni, sem er kostnaðarsamt fyrir íbúa. Meginstefna fyrir raforku er að tryggja afhendingaröryggi raforku, draga verulega úr straumleysi og að hlutfall endurnýjanlegra orkugjafa verði sem hæst. Leiðirnar til þess að ná þessum markmiðum eru að styrkja núverandi kerfi og mörg sveitarfélög setja markmið um að koma á þrífösun rafmagns í dreifbýli. Raflínur verði að jafnaði lagðar í jörðu þar sem því verður við komið til að draga úr veðurskemmdum.

2.2.5.3 Úrgangsmál

2.2.5.3.1 Staða

Sveitarfélög bera skv. lögum nr. 55/2003 ábyrgð á flutningi heimilisúrgangs og skulu sjá um að starfræktar séu móttöku- og söfnunarstöðvar fyrir úrgang sem fellur til í sveitarfélaginu. Sorpförgun er dæmi um málaflokk sem samvinna er um meðal sveitarfélaga. Kröfur um ýmsa þætti umhverfismála eru sífellt að aukast og mikilvægt er að leitað sé hagkvæmstu leiða.

2.2.5.3.2 Stefna ríkis

Í Landsáætlun um meðhöndlun úrgangs 2013-2024 kemur fram að stefna íslenskra stjórnvalda í úrgangsmálum endurspeglar að miklu leyti í lögum og reglugerðum sem gilda um málaflokkinn. Stefnan byggir á lögbundnum markmiðum skv. rammatilskipun um úrgang sem ekki verða talin upp hér. Önnur markmið sem til greina koma eru lágmarkun úrgangs sem fellst í því að draga markvisst úr úrgangsmýndun, úrgangsforvarnir, aukin endurvinnsla og hráefnavinnsla og að fyrir 1. janúar 2015 verði komið á sérstakri söfnun fyrir hvert heimili og í nánd við lögbýli og sumarbústaðahverfi, en þetta er ekki tæmandi upptalning.

Lítið er fjallað um úrgangsmál í Landsskipulagsstefnu 2015-2026 en þar er þó sagt að „við skipulagsgerð sveitarfélaga verði stuðlað að heilnæmi umhverfis með viðeigandi ráðstöfunum varðandi vatnsvernd, vatnsveitu, fráveitu, úrgangsmeðhöndlun, hljóðvist og loftgæði.“ Einnig: „Huga þarf að nýjum leiðum varðandi úrgangsmeðhöndlun og nýtni við auðlindanotkun.“

2.2.5.3.3 Stefna sveitarfélaga

Ekki er rætt um úrgangsmál í Byggyðaaætlun eða Sóknaráætlun Vestfjarða.

Í aðalskipulagsáætlunum sveitarfélaganna er að finna umfjöllun um úrgangsmál. Sum sveitarfélög setja sér mælanleg markmið líkt og Kaldrananeshreppur sem stefndi að því að urðun lífræns úrgangs hafi minnkað um 25% fyrir árslok 2012. Flest sveitarfélögin ræða um að finna hagkvæmar lausnir á sorpeyðingarmálum. Ekki er sorpförgunarsvæði innan allra sveitarfélaganna og má t.d. nefna fyrirkomulagið sem er í Vesturbyggð og á norðanverðum Vestfjörðum þar sem sorp er flokkað og flutt í Fíflholt á Mýrum. Sorpsamlag Strandasýslu sem rekið er af sveitarfélögunum þremur á Ströndum er með urðunarstað í Skeljavík við Steingrímsfjörð, en leyfilegt árlegt urðunarmagn þar er takmarkað og haldið í lágmarki með öflugri flokkun íbúa og fyrirtækja.

Flest sveitarfélögin hafa stefnu um að draga úr myndun úrgangs og leggja áhersla á að meðhöndlun hans valdi sem minnstum óæskilegum áhrifum á umhverfið. Einnig er stefnt að aukinni fræðslu almennings um hvernig hægt er að lágmarka myndun úrgangs og þeim gert auðveldara að flokka sorp.

2.2.5.4 Fjarskipti

2.2.5.4.1 Staða

Fjarskiptasamband á Vestfjörðum hefur verið lakara en á mörgum öðrum landsvæðum. GSM-samband hefur verið óstöðugt og afhendingaröryggi nettenginga verið óviðunandi. Líklegt er að þetta hafi haft neikvæð áhrif á samkeppnisstöðu sveitarfélaga gagnvart uppbyggingu atvinnulífs, nýsköpun og möguleikum til menntunar. Undanfarið hefur þó verið unnið talsvert í því að auka útbreiðslusvæði GSM-senda. Stjórnvöld vinna einnig að uppbyggingu háhraðatenginga.³⁰

2.2.5.4.2 Stefna ríkis

Í landsskipulagsstefnu er lögð áhersla á að skipulagsáætlanir gefi kost á uppbyggingu traustra fjarskipta, en jafnframt að við staðarval og útfærslu fjarskiptamannvirkja sé sérstaklega gætt að því að þau valdi sem minnstu raski og hafi sem minnst sjónræn áhrif.

³⁰ Aðalskipulag Bolungarvíkur

Í fjögurra ára fjarskiptaáætlun fyrir árin 2011-2014 er gert ráð fyrir að vinna að verkefnum sem falla undir fjögur meginmarkmið fjarskiptaáætlunar til tólf ára. Meginmarkmiðin eru: aðgengileg og greið fjarskipti, hagkvæm og skilvirk fjarskipti, örugg fjarskipti og umhverfisvæn fjarskipti. Undir þessum meginmarkmiðum eru skilgreind verkefni: skilgreindur verði markaðsbrestur í fjarskiptum og leiðir stjórnvalda til úrbóta, fjarskiptasjóður vinni stöðumat, þarfagreiningu og forgangsröðun núverandi og mögulegra verkefna, úttekt verði gerð á tækni og verði nettenginga opinberra stofnana utan helstu þéttbýlissvæða, mikilvægir fjarskiptainviðir verði skilgreindir og kortlagðir o.s.frv.

Verkefnið Ísland ljóstengt er ætlað til uppbyggingar ljósleiðarkerfa með átaksverkefni á tímabilinu 2015-2020. Verkefninu er ætlað að stuðla að því að innan fárra ára hafi 99,9% heimila og fyrirtækja á landinu aðgang að 100 Mb/s þráðbundinni nettengingu. Stjórnvöld telja þörf á uppbyggingu ljósleiðarkerfa utan þéttbýlis til að ná því markmiði. Á árinu 2016 voru settar 450 m. kr. af fjárveitingu fjarskiptasjóðs til að styrkja verkefnið. Verkefnið er styrktarverkefni og er úthlutað á árinu 2016 úr sjóðnum til 14 sveitarfélaga. Súðavíkurhreppur fékk eitt sveitarfélaga á Vestfjörðum styrk úr sjóðnum.³¹ Stefnt er að næstu úthlutun á árinu 2017.

2.2.5.4.3 Stefna sveitarfélaga

Í sóknaráætlun kemur fram að mikilvægt er að uppbyggingu öflugs gagnanets á Vestfjörðum verði hraðað svo svæðið verði samkeppnishæft við aðra landshluta er varðar atvinnulíf og þjónustu.

Flestar aðalskipulagsáætlanir hafa markmið um að heimili, menntastofnanir, ríkisstofnanir og atvinnulífið verði tengd háhraðaneti sem fyrst. Uppbygging fjarskipta á Vestfjörðum stuðli að aukinni þjónustu við íbúa og styrki atvinnustarfsemi á svæðinu.

2.3 Samráð við hagsmunaaðila

Mikilvægur þáttur verkefnisins var samráð við aðila úr atvinnulífi og félagsamtökum. Markmið samráðsins var að fá vitneskju um stöðu og gang mála í atvinnulífinu og hjá félagsamtökum við núverandi aðstæður, hvert viðhorf þessara aðila er til fyrirhugaðra uppbygginga innviða og að spyrja hvort atvinnulífið sjái einhver tækifæri sem gætu skapast í kjölfarið. Í þessu verkefni var ekki ætlunin að draga alla hagsmunaaðila að borðinu líkt og gert verður ef ákveðið er að fara í frekari stefnumótun. Á þessum tímamarki var samráðið hugsað sem upplýsingagjöf fyrir Fjórðungssambandið og sveitarfélögin til að átta sig betur á hvort atvinnulífið sæi hag af sameiginlegri stefnumótun Vestfjarða.

Samráðsfundirnir voru fjórir, á Patreksfirði, Hólmavík og Ísafirði dagana 8.-10. mars 2016. Einn aukafundur var boðaður fyrir fulltrúa fiskeldis þar sem þessir fulltrúar náðu ekki að mæta á hina fundina. Boðaðir voru fulltrúar frá eftirtöldum geirum:

- ◆ Ferðaþjónustu
- ◆ Sjávarútvegi og fiskeldi,
- ◆ Iðnaði, verslun og nýsköpun
- ◆ Landbúnaði
- ◆ Opnberum aðilum
- ◆ Menningu og íþróttum

Alls voru 70 aðilar boðaðir á þessa þrjá fundi en af þeim mættu 33. Í næstu köflum verður gerð grein fyrir helstu niðurstöðum samráðsins eftir flokkum og út frá spurningum sem lagðar voru fyrir þá. Fundargerðir samráðsfundanna er að finna í viðauka hér aftast í skýrslunni. Í fundarboði til samráðsaðilanna fylgdu eftirfarandi spurningar sem lagðar voru fyrir þátttakendur á samráðsfundunum.

- 1) Hafa einhverjar hömlur verið á rekstri þíns fyrirtækis/félags/stofnunar vegna staðsetningar þess/hennar á Vestfjörðum og/eða þeirra innviða sem þar eru til staðar?
- 2) Hvaða sérstöðu hafa Vestfirðir upp á að bjóða fyrir þitt fyrirtæki/félag/stofnun?

³¹ Fjarskiptasjóður, 2016

²⁹ Landsnet, 2015

- 3) Eru fyrirsjáanlegar hindranir í rekstri þíns fyrirtækis/félags/stofnunar eftir að fyrirhugaðri uppbyggingu innviða lýkur árið 2019? Ef svo er, hvaða hindranir?
- 4) Hvaða tækifæri sér þitt fyrirtæki/félag/stofnum að opnast í tengslum við starfsemi ykkar eftir að breytingar verða á landssamgöngum og gagnaveitumálum á Vestfjörðum? (ef fyrirtækið/félagið/stofnunin sér engin tækifæri þá þarf ekki að svara lið a. hér að neðan)
- a) Hefur þitt fyrirtæki/félag/stofnun mótað stefnu til að nýta þau tækifæri sem skapast með fyrirhugaðri uppbyggingu innviða? Stendur til að móta slíka stefnu?
- 5) Er samhljómur á milli þeirrar stefnu sem mörkuð hefur verið fyrir þitt fyrirtæki/félag/stofnun og þeirrar stefnu sem sveitarfélög og önnur fyrirtæki á Vestfjörðum hafa markað sér? Ef svo er, hvernig lýsir hann sér?
- 6) Hvaða viðfangsefni telur þú mikilvægt að verði til umfjöllunar í sameiginlegri stefnumörkun sveitarfélaga á Vestfjörðum?

2.3.1 Sjávarútvegur og eldi

Á öllum þremur fundunum voru fulltrúar sjávarútvegsfyrirtækja en aðeins einn fulltrúi fiskeldis mætti og var það á Ísafirði. Fundað var sérstaklega með aðilum í fiskeldi á Vestfjörðum þann 12.4. 2016 þar sem ráðgjafar og FV töldu mikilvægt að atvinnugrein í örum vexti gæti komið sinni sýn á framfæri.

Fyrirtæki í sjávarútvegi og eldi reiða sig að miklu leyti á landflutninga og geta því verið miklar hömlur á rekstri fyrirtækja ef landsamgöngur eru ekki greiðar. Umræða um lélegar samgöngur voru áberandi á Patreksfirði og Ísafirði en minna rætt um þetta á Hólmavík. Á Hólmavík var þó bent á erfiðar samgöngur í Árneshrepp.

Bent var á að þó svo að stóru samgönguúrbæturnar yrðu að veruleika, eins og Dýrafjarðargöng, þá væru innansveitarvegir orðnir lélegir fyrir þungaflutninga og að auka þyrfti vetrarþjónustu. Viðhald og bætt vetrarþjónusta skv. fundarmönnum verður að koma í kjölfarið til þess að hægt sé að nýta þau tækifæri sem skapast við innviðaúrbæturnar. Á Patreksfirði kom fram að samgöngubjónustan haldist ekki í hendur við þá miklu aukningu á fiski sem fluttur er landleiðina vegna fiskeldis. Samgöngur í Árneshrepp hamla sjávarútvegi, því erfitt er að koma grásleppu frá Norðurfirði til Drangsness. Bent var á mikilvægi strandsiglinga og að nauðsynlegt væri að taka ákvarðanir um hvar eigi að byggja upp og halda við góðum höfnum (á Patreksfirði eða Tálknafirði). Siglingar á sunnanverðum Vestfjörðum skipta miklu máli fyrir flutningsleiðirnar og það er nauðsynlegt að koma þeim betur í gang.

Bent var á að mjög mikill kostnaður félli á atvinnulíf og íbúa á hverju ári á Vestfjörðum vegna lélegs afhendingaröryggis raforku sem hefur áhrif á rekstrarumhverfið. Góð fjarskipti opna ýmsa möguleika. Hægt verður að sjá um markaðssetningu og sölu fisks á Vestfjörðum en í dag fer þessi vinna fram í Reykjavík þar sem góð nettenging er til staðar og þar af leiðandi bein tenging við erlenda markaði. Stöðug nettenging skapar því mikil tækifæri í rekstri í sjávarútvegi en góð fjarskipti hafa einnig áhrif á lífsgæði starfsmanna í sjávarútvegi og teljast þau sem grunnstoð innviða.

Landfræðilegir kostir Vestfjarða eru miklir fyrir sjávarútveginn; stutt á miðin, firðirnir eru góðir og skerjalausir og aðgengi að höfnum gott. Veðrið hefur líka áhrif og í slæmu veðri eru ákveðnir kostir eins og frostið sem sóttreinsar. Við Vestfirði eru hagstæðir hafstraumar sem hjálpa mikið.

Fiskeldisfyrirtækin sjá mikil tækifæri í opnuninni milli norðanverðra og sunnanverða Vestfjarða með auknum umsvifum eldisfyrirtækja. Helst ber að nefna tækifæri í uppbyggingu miðlægrar þjónustu fyrir fyrirtækin eins og köfunarþjónustu, framleiðslu á umbúðum og nótaþvottastöð. Þjónustufyrirtæki verði þá að móta sér framtíðarstefnu og horfa til stækkunar á atvinnusvæðinu og aukinnar framleiðslu. Vestfirðir eru landfræðilega einnig afar góður kostur fyrir eldi, góðir firðir og vatnsgæði mikil.

Aðilar í fiskeldi og sjávarútvegi hafa ekki markað sér stefnu m.t.t. þessara umræddu breytinga

á innviðum sem fram komu í spurningunum. Aðeins eitt fyrirtæki var farið að skoða hvaða áhrif breytingarnar gætu haft á starfsemi þess. Aðilar voru sammála um að samtal milli sjávarútvegs og sveitarfélaga væri gott en snérust meira um úrlausnarmál á degi hverjum en langtímastefnu. Bent var á að stjórnýslan í dag væri mest hjá ríkinu og sveitarfélögin væru nokkurs konar afgreiðslustofnanir sem hefðu mikið á sínum herðum. Nefnt var að starfsmenn og kjörnir fulltrúar sveitarfélaga töluðu ekki lengur í þágu fyrirtækja, heldur gerðu fyrirtækin það sjálf. Með þessu var átt við að ekki væri lengur eins mikil þörf á beinni tengingu við sveitarfélagið en slíkt væri ekki endilega gott þar sem borið hefur á því að ríkið fari fram hjá sveitarfélögum við ákvarðanatök.

Fundarmenn töldu almennt að Vestfirðir hafi mikla sérstöðu fyrir fiskeldi og sjávarútveginn sem gefur fyrirtækjum á svæðinu mörg tækifæri. Þessi sérstaða er dýrmæt og er hornsteinn atvinnulífs á Vestfirðum.

2.3.2 Opínberir aðilar, íþróttir og menning

Opínberir aðilar þurfa að uppfylla ákveðnar skyldur í samræmi við viðeigandi lög og reglugerðir, því áttu sumar spurningar ekki við opínbera aðila nema að litlu leyti.

Hömlur í opínberum rekstri tengjast fyrst og fremst lélegum samgöngum og fjarskiptum, einkum á sunnanverðum og norðanverðum Vestfirðum. Skipuleggja þarf vinnutilhögun yfir vetrarmánuðina m.t.t. samgangna. Léleg fjarskipti eru afar hamlandi fyrir opínberar stofnanir. Sem dæmi þá getur Heilbrigðisstofnunin á Patreksfirði ekki tengst heilsugáttinni með sama hætti og stofnanir í Reykjavík og víðar. Bent var á að mæla þurfi gagnaflutning í raun því uppgefið flutningsmagn virðist ekki vera í takt við raunveruleikann.

Sumar stofnanir eru farnar að huga að tækifærum tengdum uppbyggingu innviða en aðrar ekki. Oft er það liður í lagalegum skyldum þeirra að móta stefnu til framtíðar en innviðaúrbæturnar koma inn í þá vinnu. Háskólasetrið taldi ekki að miklar líkur yrðu á aukinni starfsemi samfara bættum samgöngum.

Fundarmönnum fannst samskipti við sveitarstjórn almennt vera ágæt en slíkt færi ávalt eftir því hver væri í forsvari hverju sinni. Samskipti stofnana eru fyrst og fremst við aðrar stofnanir eða ráðuneyti í Reykjavík. Ekki sé þörf á miklum samskiptum við sveitarfélagið.

Bent var á að hugsanlega eru einhverjir starfsmenn og stjórnendur stofnana sem óttast að verkefnum fækki í kjölfar innviðauppbyggingar, því stofnanir búa nú yfir sérfræðiþekkingu á svæðinu sem nýst hefur síðustu ár og áratugi. Almennt sjá menn þó að öll vinna í gegnum netið verður auðveldari og fljótlegri og muni skapa stöðugra atvinnuumhverfi.

Fólksfækkun gerir íþróttastarf og tómstundastarf erfiðara en áður. Það fækkar í æfingahópum og erfiðara er að ná í lið og heilsteyptan hóp til lengri tíma. Jafnframt er erfitt að reka líkamsræktarstöð á þéttbýlu svæðunum ef massinn er ekki nægur. Fjarlægðir á milli staða gera það að verkum að langt er að sækja mótherja til að keppa við. Við þetta bætist svo óvissa vegna samgangna yfir vetrartímamann, þegar flug fellur niður eða vegir eru lokaðir vegna ófærðar. Þeir sem eru staðsettir á Patreksfirði þurfa stundum að sækja mótherja á Ísafjörð sem er mjög erfitt yfir vetrarmánuðina. Auðveldara er að fara til Snæfellsnes.

Þegar spurt var um sérstöðu svæðisins m.t.t. starfsemi stofnana eða félaga, var sérstaklega talað um nándina við fólkið og smæð samfélagsins – sem getur líka verið kostur, t.d. vegna þess að mögulegt er að bjóða upp á betri persónulega þjónustu en í stórum samfélögum. Nefnt var að það telst mikill kostur að hafa skíðasvæðin og góðar aðstæður til fjallaskíðaiðkunar. Uppbygging á göngusvæði á Seljalandsdal í Skutulsfirði og bygging gönguskála eru afar jákvæðar.

2.3.3 Iðnaður, verslun og nýsköpun

Nýsköpunarfyrirtæki telja almennt ekki miklar hömlur vera til staðar vegna staðsetningar. Þetta er þó misjafnt eftir fyrirtækjum og þeirri starfsemi sem þau sinna. Hömlurnar felast að mestu leyti í landflutningum vegna lélegs samgöngukerfis og skorts á stöðugu og öflugum fjarskiptakerfi. Að sumu leyti veitir staðsetningin forskot, m.a. vegna þess að auðvelt er að nálgast styrki innan svæðisins.

Fundarmenn bentu á að ekki er nægilegt að fá bara hringtengingu ljósleiðara ef hún nær ekki alla leið til notenda. Rekstrarumhverfið er ekki samkeppnishæft eins og er, nokkur störf t.d. á Hólmavík og Drangnesi eru unnin með fjarvinnu og því mjög mikilvægt að fjarskiptin séu í lagi. Bent var á að mjög mikill kostnaður félli á vestfirskt samfélag á hverju ári vegna lélegs afhendingaröryggis raforku. Jafnframt var bent á nauðsyn þess að fyrirtæki hafi aðgang að varaafli vegna ótryggrar raforku. Hömlur eru á uppbyggingu orkufyrirtækja þar sem ekki liggja háspennulínur að stöðum sem eru fýsilegir til raforkuframleiðslu og liggur mikill kostnaður í því að tengja þá við raforkukerfið. Fundarmenn nefndu að kostnaður við flug verður áfram hár og má líta á það sem hömlur. Fundarmenn veltu því fyrir sér hvort flugið verður jafn mikilvægt eftir hringtengingu vegakerfisins og það er í dag.

Þegar rætt var um tækifæri eftir innviðaupbyggingu kom fram að fundarmenn sáu ekki endilega mikil tækifæri vegna breytinganna, frekar að rekstur yrði stöðugri og að ekki félli til kostnaður t.d. vegna bilana sökum truflana á raforkukerfi. Fundarmenn töldu að tækifærin væru fólgin í auðlindum Vestfjarða eins og jarðhita, fiski, ræktun bláskeljar, þörungavinnslu o.fl.

Í þessum málaflökki töldu fundarmenn að almennt væri stuðningur frá sveitarfélaginu við starfsemi þeirra. Ekki væri til staðar stefna sveitarféluginu en gott samtal væri á milli aðila.

Ekki bar á því að fyrirtæki hefðu mótað sér eða ætluðu að móta stefnu sem byggði á því hvernig rekstrarumhverfi þeirra yrði eftir innviðaúrbætur.

2.3.4 Ferðapjónusta

Samráðsfundirnir voru vel sóttir af aðilum í ferðapjónustu og í öllum umræðuhópunum spunnust allmiklar umræður um tækifæri og hömlur í ferðapjónustu. Þetta endurspeglar vel hversu fyrirferðamikil atvinnugreinin er orðin.

Stærstu hömlur ferðapjónustunnar á Vestfjörðum eru samgöngurnar. Erfitt er að markaðssetja Vestfirði sem áfangastað yfir vetrarmánuðina vegna þess að stóran hluta af árinu eru ákveðnir vegir illfærir eða lokaðir vegna skorts á vetrarþjónustu og lélegra vega. Stærstur hluti teknaferðapjónustufyrirtækja kemur inn á þriggja mánaða tímabili yfir hásumarið og sá hagnaður er étinn upp yfir vetrarmánuðina vegna skorts á viðskiptum. Stutt er síðan að Vegagerðin hóf mokstur sjö daga í viku á fjölförnustu leiðum, en til þess að geta boðið upp á affreyningu þarf að auka við vetrarþjónustu svo það sé öruggt aðgengi að áhugaverðum stöðum og viðburðum. Fundarmenn bentu á að þó svo að stóra myndin varðandi innviðina yrði bætt þá eru innansveitarvegir víða illa farnir og mikilvægt er fyrir ferðapjónustuna að vetrarþjónusta Vegagerðarinnar verði aukin.

Það háir sunnanverðum Vestfjörðum að almenningssamgöngur á milli Ísafjarðar og Hólmavíkur eru lélegar og það hefur áhrif á aðsókn ferðamanna til svæðisins. Það þekktist einnig að afbókað sé yfir vetrarmánuðina vegna lélegrar vetrarþjónustu og óstöðugra flugsamgangna. Það gæti verið meira samstarf á milli gististaða og skipulagðra ferða í tengslum við hringveginn. Tækifæri felast einnig í fyrrnefndum hömlum, því mörg svæði utan Vestfjarða eru orðin vel mettuð af ferðamönnum. Á Vestfjörðum er hins vegar ákveðin ímynd sem er ekki lengur til staðar á öðrum svæðum.

Fundarmenn töldu að skilgreina þurfi hvernig ferðafólk við viljum fá inn á svæðið. Áherslur geta verið mismunandi hjá fyrirtækjum í ferðapjónustu. Ákveðin fyrirtæki gera út á skemmtiferðaskip en fjöldi ferðamanna sem kemur með þeim getur spillt fyrir öðrum aðilum í greininni. Ímynd svæðisins út á við er ekki alltaf nógu góð. Það sést meðal annars á viðbrögðum söluaðila utan Ísafjarðar. Hér vantar betri upplýsingagjöf til að breyta ímynd svæðisins.

Fundarmenn telja mikilvægt að auka löggæslu á svæðinu vegna aukins ferðamannastraums og að horfa þurfi heildstætt á öryggismál, bæði fyrir ferðamenn en ekki síður heimamenn. Góð fjarskipti eru ein af forsendum öryggis í ferðapjónustu. Þeir staðir sem eru án ljósleiðaratengingar eru oft þeir staðir sem eru hvað áhugaverðastir fyrir ferðamenn.

Ferðapjónustan hefur ekki orðið sérstaklega vör við það að sveitarfélögin hafi ákveðna stefnu fyrir greinina og almennt eru þau ekki upptekin af henni. Sum fyrirtæki eru þegar byrjuð að huga að markaðssetningu, t.d. yfir vetrarmánuðina, eftir að innviðaúrbæturnar hafa átt sér stað.

Ferðamálasamtök Vestfjarða vinna nú að sameiginlegri stefnumörkun. Fundarmenn töldu mörg tækifæri til staðar í þróun ferðaþjónustu á Vestfjörðum. Á meðal þeirra má nefna:

- ◆ Ósnortin náttúra – nálægð við fjöllin og fjöru - gott aðgengi að náttúrunni.
- ◆ Galdrasýningin vinnur á ársvísu, vinna meira með galdrapema og þjóðtrú á Ströndum.
- ◆ Söfn, setur og sýningar má víða virkja betur sem miðlægar menningarstofnanir sem skipta máli fyrir mannlíf og ferðaþjónustu.
- ◆ Efla samstarf safna, setra og sýninga við listafólk, fræðimenn, rannsóknarstofnanir og ferðaþjónustu.
- ◆ Marga magnaða staði þarf að skilgreina sem ferðamannastaði og vinna markvisst að uppbyggingu þeirra. Dæmi voru nefnd um Látrabjarg, Selárdal, Rauðasand, Skálavík, Kaldalón, Trékyllisvík, Grímsey o.fl.
- ◆ Sama á við um að skilgreina þorpin sem ferðamannastaði og vinna að skipulags- og uppbyggingarverkefnum tengdum útivist, gönguleiðum, menningarlandslagi og sögu þeirra og í nágrenni þeirra. Sama gildir um söfn og setur í dreifbýli, einnig gististaði og aðra þjónustu.
- ◆ Ósnortin náttúra – kyrrðin – fámennið.
- ◆ Mikið fuglalíf sem hægt er að vinna meira með í ferðaþjónustu.
- ◆ Selir og hvalir í nánd.

Ferðaþjónustan vill fá umhverfsvottun – stimpil sem aðilar geta flaggað í sinni markaðssetningu. Dæmi eru um borgir og svæði sem hafa t.d. bannað plastflöskur. Einnig er mikill áhugi hjá mörgum ferðaþjónustuaðilum á stofnun þjóðgarðs á Vestfjörðum, slíkt hafi mikil margfeldisáhrif og auki aðsókn.

2.3.5 Landbúnaður

Samráðsfundirnir voru ekki vel sóttir af aðilum í landbúnaði. Þrátt fyrir það varð góð umræða um málaflokkinn.

Léleg fjarskipti og innansveitarsamgöngur hindra jákvæða þróun í landbúnaði á Vestfjörðum. Á ákveðnum svæðum er nettenging léleg og sums staðar er hvorki nettenging, sjónvarp eða sími. Góð fjarskipti eru forsenda fyrir öflugum rekstri í sveit. Ungt fólk sættir sig ekki við léleg fjarskipti. Fjarlægð frá býli til þéttbýlis skiptir einnig miklu máli. Þeir sem búa við mestu fjarlægðina eru í vanda með félagslega þætti. Ekki er komin þrífösun á rafmagni alls staðar og það er hindrun fyrir landbúnaðinn. Ýmislegt er þó búið að gera í landbúnaði síðustu ár, m.a. að sameina búnaðarfélög og hugsanlegt er að frekari sameiningar verði.

Flutningskostnaður er hár vegna þeirra þátta sem áður var fjallað um. Flest þjónustufyrirtæki sem tengjast landbúnaði eru farin af svæðinu og það er orðið algengara en áður að fyrirtækjum sé ekki stjórnað hér á svæðinu.

Jarðgöng á milli Dýrafjarðar og Arnarfjarðar munu breyta mjög miklu fyrir greinina, líkt og vegur um Þröskulda sem gjörbreytti aðstæðum. Dæmi var tekið um áburðarsölu en jarðgöng munu breyta miklu fyrir þannig þjónustu. Vetrarþjónusta verður áfram hindrun. Hvernig verður þjónustan á vegum á Ströndum og við Djúp þegar Dýrafjarðargöng opna? Verður þjónustan skert þar á móti aukinni þjónustu við vesturleiðina til Ísafjarðar? Hvert verður hlutverk hafna, t.d. á Stað, Flateyjarhöfn, á Brjánslæk og í Norðurfirði? Hvað verður um siglingar út í Breiðafjarðareyjar frá Reykhólum? Hvað með innansveitarvegina? Í nýjum búvörusamningi, sem nú er til skoðunar, eru ákvæði um innviði.

Fyrir landbúnaðinn er afar mikilvægt að uppbyggingin nái út fyrir „hringinn“. Að ljósleiðarinn og vegtengingar þjóni sveitunum, en liggi ekki aðeins til þéttbýlisins. Dæmi var tekið um lagningu á rafstreng og ljósleiðara til Ingjaldssands og út á Barða. Með því hefðu margir bæir tengst og sjómenn einnig notið góðs af aðgerðinni. Það stóð á leyfisveitingum og málið tók langan tíma. Fyrir vikið frestast framkvæmdin með tilheyrandi samkeppnishömlum fyrir svæðið. Bent var á að gamall kapall lægi frá Holti í Dýrafjörð.

Landbúnaður á Vestfjörðum er að sumu leyti framarlega vegna hreins umhverfis. Það er þó ekkert öruggt í þeim efnum, sbr. Funamálið. Eins veltu menn fyrir sér annarri mengun, svo sem vegna skemmtiferðaskipa og áhrifum á landbúnað og ímynd hans vegna þessa.

Bent var á tækifæri sem geta falist í samstarfi einstaklinga og fyrirtækja sem tengjast landbúnaði, svo sem mjólkuvinnslunnar Örnú í Bolungarvík. Annað dæmi um sprota sem tengist landbúnaði er saltvinnsla í Reykjanesi og á Reykhólum. Tækifæri þeirra sem starfa í landbúnaði eru mjög háð stöðu innviða, sem er mjög misjöfn og því má segja að ekki sitji allir við sama borð.

Landbúnaðurinn vill gleymast og fær ekki nógu mikla athygli. Rætt var um það að bændur tækju ekki á móti ferðamönnum. Það hafa þó komið fyrirspurnir til þeirra sem selja ferðir og þjónustu til ferðamanna. Ef til vill vantar hjálp til þeirra bænda sem vilja bjóða upp á þetta, t.d. frá sveitarfélögum. Hvað eru ferðamenn tilbúnir að borga fyrir þetta?

Stuttu fyrir efnahagshrunið fór verð á jörðum hátt upp og erfitt var fyrir landbúnaðinn að keppa við það verð. Á Vestfjörðum fór jarðaverð þó ekki svo hátt. Almennt er verð á jörðum hér lægra en annars staðar. Í þessu felast tækifæri og hægt er að fá góðar jarðir, t.d. fyrir sauðfjárrækt, á viðráðanlegu verði. Jarðir geta verið góðar hér, t.d. er ofbeit ekki stórt vandamál á svæðinu. Fundarmenn töldu upp atriði sem teljast sérstaða á Vestfjörðum fyrir landbúnað;

- ◆ Beitoland, mikið landrými, kjarngott og ekki ofbeitt land
- ◆ Ólíklegt er að svæðið ofmettist í bráð
- ◆ Frambærilegir áfangastaðir, skoðunarstaðir
- ◆ Aðgangur að náttúrugæðum, t.d. jurtir og salt, sem hugmyndaríkt fólk er að vinna verðmæti úr
- ◆ Eyjar í Breiðafirði
- ◆ Nesin í Múlasveitinni (Svínanes)

2.3.6 Sameiginleg sýn samráðsaðila

Í þessum kafla verður dregið saman þeir sameiginlegu punktar sem fram komu á samráðsfundunum óháð starfsgreinum.

Hömlur

Svæðið er ekki samkeppnishæft miðað við önnur svæði á landinu. Það er erfitt að laða að atvinnustarfsemi og íbúa ef innviðirnir eru ekki í lagi. Ímyndin er einnig nokkuð neikvæð, miðað við þær aðstæður sem eru til staðar. Samgöngur og fjarskipti eru stærstu hömlurnar fyrir frekari uppbyggingu á svæðinu. Mismunur á byggingaverði og fasteignaverði takmarkar uppbygginguna.

Sérstaða Vestfjarða

Náttúran, hreinleikinn, auðlindir sjávar, nálægð við miðin og fámennið eru sérstaðan sem gefur svæðinu samkeppnisforskot.

Fyrirsjáanlegar hindranir eftir uppbyggingu innviða

Mikilvægt er að innviðirnir nái alla leið til notenda en liggi ekki bara hringinn í kringum Vestfirði. Neikvæð viðhorf til samvinnu á milli landssvæða kunna að vera til staðar. Skortur á vetrarþjónustu verður áfram hindrun - mikilvægt er að öll þjónusta og nýting samgöngumannvirkja verði viðunandi.

Fyrirsjáanleg tækifæri eftir uppbyggingu innviða

Almennt aukin þjónusta og starfsemi innan Vestfjarða og við önnur landsvæði. Betri samskipti á milli sveitarfélaga og fyrirtækja á svæðinu. Tækifæri verður til að bæta ímynd Vestfjarða samfara bættum innviðum.

Mótun stefnu

Fá fyrirtæki hafa mótað sér stefnu til að vinna eftir í kjölfar uppbyggingar innviða. Ferðapjónustufyrirtækin eru þó í startholunum með stefnu sem tekur til þessa þáttar.

Samhljómur – stefna

Almennt er góður samhljómur á milli stefnu fyrirtækja á svæðinu og stefnu sveitarfélaga. Oft á tíðum eru aðilar ekki meðvitaðir um stefnu hvors annars. Ekki er mikill hagsmunaágreiningur innan atvinnulífsins. Hann tengist helst uppbyggingu í ferðaþjónustu.

Viðfangsefni

Helstu viðfangsefni stefnumörkunar skv. samráðsaðilum eiga að vera:

- ◆ Samgöngur
- ◆ fjarskipti
- ◆ ferðaþjónusta
- ◆ raforka og nýting auðlinda

Mikilvægast er að gera svæðið samkeppnishæft og bæta skilyrði til búsetu og atvinnurekstrar – í sátt við náttúruna.

3. NIÐURSTAÐA GREININGAR

Í þessum kafla verður leitast við að svara spurningum 1-4 sem settar voru fram í kafla 1. Spurningu 5 verður svarað í kafla 4. Spurningarnar eru:

1. Hver er stefna sveitarfélaga á Vestfjörðum samkvæmt gildandi áætlunum? Í hvaða málaflokkum er samhljómur og í hvaða flokkum greinir á?
2. Hvert er leiðarljós sveitarfélaganna?
3. Er samhljómur í þeirri stefnu sem geirar í atvinnulífinu hafa markað sér?
4. Hver verða helstu viðfangsefni í stefnumörkuninni? Hvaða málaflokkar eiga að vera til umræðu við stefnumörkunina og hvaða einstök efnisatriði?
5. Hvernig á að meta og mæla árangur gildandi stefnu og fyrirhugaðrar stefnu?

Ljóst er af greiningu í kafla 2 að sveitarfélögin á Vestfjörðum glíma öll við sömu stóru áskoranirnar: fólksfækkun, ófullnægjandi innviði, einsleitni í atvinnulífi, skort á ungu fólki, skort á menntun, slakt þjónustuframboð og skakka samkeppnisstöðu almennt.

Á Vestfjörðum hefur verið talað um markaðsbrest, m.a. vegna skorts á spennu á vinnumarkaðnum og eftirspurn eftir starfsfólki hefur ekki aukist þrátt fyrir fólksfækkun. Markaðsbrestur er einnig í húsnæðismálum sem birtist í að byggingarverð er langt yfir markaðsverði. Jafnframt hefur komið fram óánægja hjá íbúum með framboð verslunar og þjónustu og verðlag á ákveðnum svæðum.

Sveitarfélögin hafa lagt áherslu á að styðja við stóru atvinnugreinarnar, þ.e. sjávarútveg, landbúnað og ferðaþjónustu en jafnframt hafa þau hvatt til nýsköpunar og vaxtar í öðrum greinum. Ferðaþjónustan er í vexti alls staðar á Íslandi og eldi er í örri þróun á vestur- og norðursvæði Vestfjarða en samdráttur og breytingar hafa verið í landbúnaði, m.a. á austursvæðinu. Allt eru þetta mikilvæg málefni fyrir Vestfirði alla. Nánar er fjallað um stefnu sveitarfélaga í næsta kafla.

3.1 Leiðarljós og meginmarkmið sveitarfélaga

Mikill samhljómur er í leiðarljósum og meginmarkmiðum í gildandi aðalskipulagsáætlunum sveitarfélaga á Vestfjörðum. Þar er rík áhersla lögð á að snúa við neikvæðum flutningsjöfnuði. Fram kemur að til að ná því markmið verði öflugir innviðir að vera til staðar. Sveitarfélögin leggja almennt áherslu á fjölbreytta og sjálfbæra nýtingu auðlinda sjávar. Leiðarljósinn og meginmarkmið eftir málaflokkum má sjá hér fyrir neðan.

Náttúra og verndun

- ◆ Að varðveita sérkenni og fjölbreytileika svæðisins – frá fjörðum að fjalli.
- ◆ Að náttúran er verðmæt auðlind og jafnframt grundvöllur megin atvinnuvega á svæðinu.
- ◆ Að setja ákvæði til að varðveita friðlýst svæði í aðalskipulagsáætlunum.
- ◆ Að hverfisvernda í aðalskipulagsáætlunum svæði sem ríkisvaldið hefur ekki friðlýst.
- ◆ Að varðveita ásýnd, bæði vegna útivistar og ferðaþjónustu.
- ◆ Að leggja almennt áherslu á að nýting náttúru og auðlinda fari fram á sjálfbæran hátt.

Samfélag

- ◆ Að tryggja fjölbreytt og fjölskylduvænt umhverfi.
- ◆ Að tryggja hagkvæma byggðaþróun.
- ◆ Að nýta kosti nálægðar við náttúruna, m.a. með góðu aðgengi til útivistar og við atvinnusköpun.
- ◆ Að tryggja verndun gamalla húsa og annarra menningarverðmæta.
- ◆ Að bjóða góða þjónustu við alla íbúa og gesti.
- ◆ Að hafa sem besta aðstöðu til fjölbreyttrar menningarstarfsemi.
- ◆ Að bæta ímynd og gera þannig búsetu eftirsóknarverðari.

Byggð

- ◆ Að sveitarfélögin vilja bjóða upp á fjölbreytta búsetumöguleika og aðlaðandi umhverfi.
- ◆ Að boðið verði upp á fjölbreytta frístundabyggð í sátt við náttúru og aðra nýtingu lands.

Atvinna

- ◆ Að stuðla að öflugum og fjölbreyttu atvinnulífi.
- ◆ Að auðlindir sjávar verði áfram hornsteinn í atvinnulífinu.
- ◆ Að sérstök áhersla verði á vöxt í ferðaþjónustu og fiskeldi.
- ◆ Að byggja upp minni og millistór fyrirtæki í iðnaðarframleiðslu, svo sem vinnslu kalkþörungna.
- ◆ Að gera ekki ráð fyrir stóriðnaði skv. skipulagsáætlunum.
- ◆ Að landbúnaður haldi stöðu sinni.
- ◆ Að áhersla á sjálfbæra þróun verði grunnstef í allri atvinnuþróun.
- ◆ Að virkja mannauð og frumkvöðlakraft til nýsköpunar.
- ◆ Að tryggja nægt lóðaframboð til að stuðla að jákvæðri atvinnuþróun.

Innviðir

- ◆ Að byggja upp öfluga innviði svæðisins, þannig að þeir standist samanburð við önnur svæði á landinu.
- ◆ Að tryggja heilsárssamgöngur á milli byggðakjarna.
- ◆ Að bæta afhendingaröryggi raforku og að aukinni orkuþörf verði mætt.
- ◆ Að tryggja góð fjarskipti og örugga gagnaflutninga um háhraða nettengingu.
- ◆ Að göngustígar, hjólabrautir og reiðstígar séu til staðar.
- ◆ Að flugvellir og hafnir geti þjónað stærri og fjölbreyttari verkefnum.

Í heildina má því segja að góður samhljómur sé í stefnu sveitarfélaga á Vestfjörðum. Áherslur eru vissulega mismunandi á milli svæða en ef horft er á stóru myndina má segja að eftirfarandi meginmarkmið séu sameiginleg fyrir öll sveitarfélögin:

- ◆ Að á Vestfjörðum sé fjölskylduvænt samfélag.
- ◆ Að á Vestfjörðum sé umhverfisvænt og sjálfbært samfélag.
- ◆ Að á Vestfjörðum verði uppbygging öflugra innviða sem standist samanburð við önnur svæði.
- ◆ Að Vestfirðir séu samkeppnishæfir við önnur svæði á landinu.
- ◆ Að á Vestfjörðum sé fjölbreytt og öflugt atvinnulíf þar sem auðlindir sjávar eru hornsteinninn.
- ◆ Að Vestfirðir haldi áfram að skipuleggja strandsvæði.
- ◆ Að á Vestfjörðum sé góð aðstaða fyrir rekstur sem tengist nýtingu sjávar og sjávarauðlinda.
- ◆ Að bæta ímynd Vestfjarða og þannig stuðla að fólksfjölgun og frekari atvinnutækifærum.
- ◆ Að aðgengi að náttúrunni sé gott fyrir íbúa og gesti.
- ◆ Að gætt verði að varðveislu sérkenna svæðisins, svo sem sögu, menningarminja og landslagi.
- ◆ Að uppbygging á Vestfjörðum skerði ekki sérkenni landshlutans eða hafi neikvæð áhrif á ásjón hans. Fara skal varlega í stærri framkvæmdir og huga að áhrifum þeirra á náttúru og samfélag.
- ◆ Að Vestfirðir tryggi nægt framboð af lóðum, fyrir íbúðar- og atvinnuhúsnæði.

3.2 Samtal við hagsmunaaðila

Rætt var við fulltrúa í atvinnurekstri og talsmenn stofnana og félagasamtaka eins og fram kom í kafla 2.3. Spurt var um sýn þeirra á svæðið og hverjar væru helstu hindranir og helstu tækifæri á svæðinu að þeirra mati. Í samtalinu kom í ljós að ákveðin málefni og áherslur eru sameiginleg fyrir alla Vestfirði en önnur málefni og aðrar áherslur geta verið mismunandi á milli svæða. Jafnframt geta verið skiptar skoðanir innan sömu greinar á sama svæði. Dæmi um það er hvers konar ferðamenn eigi að laða að Vestfjörðum.

Almennt telja viðmælendur að rekstrarumhverfi og búsetuskilyrði séu ekki samkeppnishæfir við önnur svæði á landinu. Samgöngur, fjarskipti og mismunur á byggingarverði og söluverði nýbygginga voru oft nefndar sem hindrun fyrir frekari uppbyggingu.

Aðilar voru sammála um að ýmis tækifæri væru til staðar og að frekari tækifæri myndu opnast með fyrirhugaðri uppbyggingu innviða. Tækifærin felast að miklu leyti í náttúruauðlindum og smæð samfélaganna – nánd við fólkið. Einnig sáu þátttakendur kost í að Vestfirðir sameinuðust í stefnumótun um afmörkuð málefni og það væri mikilvægt fyrir íbúa á Vestfjörðum að þora að taka stefnumarkandi ákvarðanir og hrinda þeim í framkvæmd. Dæmi um þetta eru staðsetningar stórra hafna og flugvalla.

Jarðgöng á milli Dýrafjarðar og Arnarfjarðar, hringtenging ljósleiðara um Vestfirði, auk tengingar byggðar í dreifbýli við ljósleiðarakerfið og aðrar úrbætur sem ráðast á í á næstu árum og fjallað er um í greinargerðinni, munu að flestra mati hafa jákvæð áhrif á þróun svæðisins. Hins vegar verða ákveðin mál enn óleyst og nýjar áskoranir verða til. Má nefna eftirfarandi málefni sem enn verða óleyst: Þjónusta vegna flugsamgangna, vetrarþjónusta á þjóðvegum, viðhald tengivega og álag og árekstrar vegna fjölgunar ferðamanna. Jafnframt kom fram það sjónarmið að bættar samgöngur á milli norður og vestursvæðis Vestfjarða geti haft neikvæð áhrif á fyrirtæki og þjónustu á vestursvæðinu vegna aukinnar samkeppni á milli svæðanna.

Þátttakendur í samtalinu telja lykilatriði að bæta ímynd Vestfjarða, laða að ungt og menntað fólk og að innviðaúrbætur nái alla leið til notenda.

3.3 Svæðisáætlun fyrir Vestfirði

Á fundi verkefnanefndar þann 30. mars og 28. apríl 2016 var rætt um fyrirhugaða vinnu við

stefnumörkun sveitarfélaga. Nefndarmenn eru sammála um þau tækifæri sem felast í gerð stefnumörkunar fyrir alla Vestfirði en auk þess telja nefndarmenn rétt að útfæra frekari stefnu fyrir einstök svæði vegna mismunandi aðstæðna og styrkleika þeirra. Byggðarlögin eru ólík en samt eru ákveðnir þættir sameiginlegir með öllum sveitarfélögum á Vestfjörðum. Eðlilegt er að skipta Vestfjörðum í þrjú svæði: Vestur-, norður- og austursvæði. Skýrt kom fram að við mótnun stefnunnar þarf að tryggja að hún sé ekki hamlandi en jafnframt þarf hún að vera skýr og afgerandi. Niðurstaða verkefnanefndar í ljósi fyrirbyggjandi gagna og greiningarvinnu er sú, að ákjósanlegast sé fyrir sveitarfélög á Vestfjörðum að fara í stefnumótunavinnu með gerð svæðisáætlunar.

Í svæðisáætluninni þarf að setja fram stefnu og markmið um sameiginleg hagsmunamál sveitarfélaganna ásamt leiðum til að ná markmiðunum. Í svæðisáætlun má fjalla nokkuð vítt um framtíð og stefnu sveitarfélaganna og fara út fyrir hina hefðbundnu „skipulags“ málaflokka. Vinna við svæðisáætlun þarf ekki að trufla svæðisskipulagsvinnu Strandabyggðar og Reykhólahrepps. Þvert á móti mun vinna við svæðisáætlun gagnast í vinnu við svæðisskipulag og öfugt. Áætluninni er ætlað að efla samkeppnisstöðu Vestfjarða og nýta þau tækifæri sem blasa við eftir fyrirhugaða innviðauppbýggingu.

Mikilvægasta málefni áætlunarinnar varðar það hvernig eigi að snúa við neikvæðri mannfjöldapróun og hvernig eigi að byggja upp traust og fjölbreytt atvinnulíf í sátt við náttúru og annað umhverfi. Öflugir innviðir eru alger forsenda fyrir uppbyggingu á traustu atvinnulífi og forsenda fyrir því að fólk vilji búa á svæðinu. Samgöngur á landi, á sjó og í lofti þurfa að vera greiðar og auðveldar. Til þess að hámarka ávinning stefnumörkunarinnar þarf, í framhaldi af stefnumörkuninni, að markaðssetja Vestfirði sem eina heild og draga fram kosti og tækifæri þessara þriggja svæða. Í svæðisáætlun þarf að fjalla um eftirfarandi málaflokka:

Innviðir

Innviðir eru forsenda fyrir öflugum atvinnulífi og fyrir því að fólk kys að búa á svæðinu. Matvælaframleiðsla, iðnaður, og fleiri greinar byggja á útflutningi á vöru og þjónustu og þurfa því góða innviði eins og heilsársvegi og stöðuga nettengingu. Öflug ferðaþjónusta þrífst aðeins með öflugum samgöngum til Vestfjarða og innan þeirra. Jafnframt þarf að tryggja samkeppnishæfar nettengingar og bæta afhendingaröryggi raforku til allra íbúa og fyrirtækja á svæðinu. Eftirfarandi spurningum þarf að svara:

- ◆ Hvar eiga flugvöllur/flugvellir að vera staðsettir?
- ◆ Hvernig er hægt að tryggja stöðugar og áreiðanlegar flugsamgöngur?
- ◆ Er hægt að efla strandsiglingar?
- ◆ Hvaða hafnir eiga að vera útflutningshafnir?
- ◆ Hvar þarf að bæta stofn- og tengivegi?
- ◆ Hvernig er hægt að tryggja að nettenging skili sér til allra notenda?

Atvinnumál

Fjölga þarf störfum og taka ákvörðun um hvers konar starfsemi eigi að hlúa sérstaklega að fyrir alla Vestfirði en einnig fyrir einstök svæði. Skoða þarf árekstra á milli atvinnugreina og umhverfisáhrif þeirra. Gera þarf áætlun um uppbyggingu ferðaþjónustu, landbúnaðar, sjávarútvegs og fleiri greina. Eftirfarandi spurningum þarf að svara:

- ◆ Hverjar verða áherslur í atvinnumálum á einstökum svæðum?
- ◆ Hvernig er hægt að stuðla að nýsköpun?
- ◆ Greina þarf ítarlega helstu atvinnugreinar. Í ferðaþjónustu þarf að spyrja: Hvernig ferðamenn á að laða að svæðinu? Hvernig er hægt að stjórna dreifingu ferðamanna? Hvar eiga ferðamenn að dvelja? Hvernig eru innviðir í stakk búnir til að taka á móti ferðamönnum?
- ◆ Í sjávarútvegi má spyrja: Hvernig er hægt að skapa bestu rekstrarskilyrðin fyrir fyrirtæki í sjávarútvegi? Hvernig er hægt að byggja brú á milli sjávarútvegs og nýsköpunar?
- ◆ Í fiskeldi má spyrja: Hvar á að byggja upp fiskeldi og hversu umfangsmikið?

Hvaða svæði eiga að vera fiskeldislaus? Hvar á að byggja upp þjónustu við eldið? Hvernig á að flytja afurðirnar út af svæðinu? Hvernig á að skapa stöðug rekstrarskilyrði fyrir eldisfyrirtæki?

- ♦ Í landbúnaði má spyrja: Hvernig stillum við saman áherslur í hefðbundnum landbúnaði og í ferðaþjónustu?

Orkumál

Hvar á að framleiða orku og hvernig á að nýta hana? Hve mikla orku er fýsilegt að framleiða og hvaða virkjanakosti er ásættanlegt að nýta með tilliti til umhverfisáhrifa? Hvernig er hægt að tryggja ásættanlegt afhendingaröryggi raforku alls staðar?

Strandsvæði

Sveitarfélögin þurfa að marka sér stefnu um nýtingu strandsvæða. Stefnan verður grunnur að skipulagi strandsvæða sem vinna þarf í framhaldinu.

Sjálfbærni

Vestfirðir eru tiltölulega hreint og lítið raskað svæði og ímynd svæðisins er í samræmi við það. Flestir vilja sjá aukna atvinnustarfsemi og meiri umsvif á svæðinu en það þarf jafnframt að hafa í huga að mikil tækifæri felast í hreinleikanum og ósnortnu landi. Hreinleikinn er söluvara, m.a. í fiskeldi og ferðaþjónustu. Sveitarfélögin vinna nú að umhverfisvottun en hún takmarkast við rekstur sveitarfélaganna. Hvaða stefnu vilja sveitarfélögin taka þegar horft er til sjálfbærrar þróunar? Hvernig á að tryggja að atvinnulífið og sveitarfélög gangi í takt? Íslensk stjórnvöld hafa markað stefnu um sjálfbæra þróun og löggjöf um umhverfi og auðlindir byggir almennt á lögmálum um sjálfbæra þróun. Jafnframt mætti skoða áhrif loftslagsbreytinga og aðgerðir til að sporna við þeim. Vilja vestfirsk sveitarfélög vera í fararbroddi á því sviði hér á landi?

Náttúruvernd

Taka þarf ákvarðanir um verndun náttúru. Hvaða svæði vilja sveitarfélögin að verði hverfisvernduð og hvaða svæði vilja þau að verði gerð að þjóðgarði eða friðlandi? Horfa þarf til þeirra áhrifa sem þessar ákvarðanir geta haft á ólíkar atvinnugreinar, svo sem ferðaþjónustu, sjávarútveg og landbúnað.

Samfélagið

Fjalla þarf um hvaða stefnu sveitarfélög á Vestfjörðum vilja marka sér um þróun samfélaganna í ljósi lýðfræðilegrar þróunar. Hvernig má auka lífsgleði og lífsgæði íbúa og bæta þjónustu sveitarfélaga við þá? Hvernig má taka betur á móti nýbúum (innlendum eða af erlendum uppruna) og efla félagslíf og virkni þeirra sem og núverandi íbúa í samfélaginu? Sérstakt viðfangsefnier hvernig má byggja upp fjölmennningarlegt samfélag, hvaða tækifæri eru til staðar, hvaða hindranir eru í veginum og hvernig má yfirvinna þær? Að lokum, hvernig má flétta betur saman atvinnulíf og ferðaþjónustu og lífsgæði íbúanna sjálfra? Er ekki ánægður íbúi auglýsingin sem svæðið þarf, jafnvel enn frekar en ánægður ferðamaður?

Mikilvægt er að góð gögn liggi til grundvallar stefnumörkuninni. Jafnframt er lykilatriði að sveitarfélög, atvinnulífið og íbúar gangi í takt. Tryggja þarf að stefnumörkunin og inntak hennar verði vel kynnt og svæðið markaðssett í samræmi við það. Nánar er fjallað um aðferðafræði stefnumörkunarinnar í næsta kafla.

4. NÆSTU SKREF

40

4.1 Áherslur og aðferðafræði

Í þessum kafla er fjallað um áherslur og aðferðafræði í komandi stefnumótunarvinnu fyrir Vestfirði. Kaflinn inniheldur ekki ítarlega lýsingu á fyrirhugaðri vinnu, heldur er leitast við að greina frá nokkrum lykilþáttum sem horfa þarf til í þessu sambandi. Mikilvægt er að þeir aðilar sem koma að vinnunni átti sig sem best og sem fyrst á þeirri vinnu sem mun fara í gang. Stefna er hugmyndafræðilegt skjal sem birtir framtíðarsýn, áherslur og markmið þar sem leiðir að markmiðum eru skilgreindar.³² Hægt er að segja að stefna án áætlunar sé óskalisti ef ekki fylgir áætlun og áætlun án stefnu sé fremur haldlítill.³³ Nánar verður fjallað um þetta í kaflanum og jafnframt sýnd dæmi sem tengjast verkefninu.

4.2 Fyrirliggjandi gögn

Mikilvægt er að fyrir liggja greinargóðar upplýsingar um náttúru, samfélag og efnahag á Vestfjörðum. Frekari greining er nauðsynleg til að hægt sé að móta stefnu á traustum grunni. Gæði gagna eru einnig mikilvæg við framfylgd stefnu og árangursmat. Nánar er fjallað um árangursmat í kafla 5. Í kafla 2 hefur verið fjallað um stefnu ríkisins í ýmsum málaflokkum og stefnu fyrirtækja og félagasamtaka í einstökum greinum atvinnulífsins. Helstu gögn sem nú liggja fyrir og fjalla um líkleg viðfangsefni stefnumörkunar fyrir Vestfirði, eru eftirfarandi:

- ◆ Aðalskipulagsáætlanir sveitarfélaga á Vestfjörðum
- ◆ Vestfirðir – stöðugreining Byggðastofnunar 2014
- ◆ Sóknaráætlun Vestfjarða 2015-2019
- ◆ Greiningar Atvinnuþróunarfélags Vestfjarða á atvinnulífi og samfélagi

Til viðbótar eru margvíslegir gagnagrunnar og opinberar upplýsingar sem hægt verður að sækja gögn í, svo sem upplýsingar um íbúafjölda, samsetningu íbúa og búferlaflutninga sem og gögn um einstakar atvinnugreinar. Aðrar stofnanir búa einnig yfir gögnum sem geta nýst í stefnumörkuninni, svo sem Umhverfisstofnun, Orkustofnun, Fiskistofa og ráðuneyti sem fara með málefni landbúnaðar, samgangna o.fl.

Að lokum má nefna ýmsar upplýsingar sem liggja fyrir vegna ákveðinna verkefna, svo sem í tengslum við umhverfismat vegna fiskeldis á Vestfjörðum og gögn um staðarvalskosti fyrir stóriðnað sem unnin voru á árinu 2007 á grunni tillögu Vestfjarðanefndar. Ekki verður farið í nánari

³² Forsætisráðuneytið (2013)

³³ Salvör Jónsdóttir (2013)

Tafla 2. Sviðsett dæmi um sviðsmyndir fyrir mótun framtíðarsýnar Vestfjarða.

Sviðsmynd 1	Sviðsmynd 2	Sviðsmynd 3	Sviðsmynd 4
<i>Framtíðarsýn miðað við núverandi stöðu, engin uppbygging á innviðum aðeins viðhald á núverandi innviðum.</i>	<i>Framtíðarsýn miðað við fyrirhugaða innviðaupbyggingu.</i>	<i>Framtíðarsýn miðað við fyrirhugaða innviðaupbyggingu og aukið framboð atvinnu á helstu vinnusóknarsvæðum.</i>	<i>Framtíðarsýn miðað við fyrirhugaða innviðaupbyggingu ásamt stórum samgönguúrbótum á innansveitarvegum og fleiri göngum.</i>

Mikilvægt er fyrir sveitarfélögin að skilgreina gildi Vestfjarða og þannig endurspegla hvað Vestfirðir eiga að standa fyrir og hvað það er sem tengir sveitarfélög á Vestfjörðum saman. Að skilgreina gildi er ekki auðvelt og krefst þess að náð sé utan um grundvallarhugsun þeirra sem lifa og starfa í sveitarfélögunum. Bent hefur verið á að mikilvægt sé að gildi séu ekki of almenn heldur hafi sérstöðu til þess að þau hafi einhverja merkingu. Gildi taka að jafnaði hægtum breytingum og þau hafa áhrif á viðhorf og hegðun og eru því djúpstæð í menningusvæðis líkt og Vestfjarða. Gildið gæti snúist um sjálfbærni og verið í samhengi við Earth Check umhverfissvottunina, með því er hægt að tryggja að gildi Vestfjarða verði þau sömu í starfi sveitarfélaga, fyrirtækja og gegnum alla stefnumótun sveitarfélaganna og einkaaðila. Dæmi um hugsanleg gildi Vestfjarða: Virðing við náttúru, sjálfbær nýting auðlinda og nýsköpun.

4.5 PESTLE og SVÓT greining

Áður hefur verið fjallað um helstu hagsmunamál Vestfjarða og fyrirhuguð viðfangsefni í svæðisáætluninni. Við nánari greiningu á ytri og innri áhrifaþáttum Vestfjarða er fýsilegt að notast við svokallaðar PESTLE og SVÓT greiningar, sem oft eru notaðar við stefnumótun. PESTLE samanstendur af nokkrum meginþáttum í umhverfi, nánar tiltekið pólitískum (P), efnahagslegum (E), samfélagslegum (S), tæknilegum (T), lagalegum (L) og umhverfislegum (E) þáttum. SVÓT greinir innra og ytra umhverfi svæðis og má skipta greiningunni í tvennt, styrkleika svæðis og veikleika svæðis. Mælt er með að þessar greiningar verði unnar saman. SVÓT greining er mjög einföld í notkun en vankantar hennar eru að hún greinir ekki nægilega vel ytri þætti verkefnis. PESTLE greining lítur sérstaklega á ytri þætti verkefnis en ekki innri þætti. Það er því verkefninu til bóta að nota báðar greiningaraðferðirnar.³⁵

Tafla 3. Hér er dæmi um uppsetningu á töflu skv. PESTLE og SVÓT aðferðafræði fyrir málaflökkinn innviðir.

Innviðir						
	Pólitískum	Efnahagslegum	Félagslegum	Tækni- legum	Umhverfis- legum	Lagalegum
Styrkur						
Veikleiki						
Tækifæri						
Ógnanir						

4.6 Meginmarkmið og undirmarkmið

Þegar að framtíðarsýnin hefur verið mótuð er hægt að setja markmið. Þannig verður byggð brú á milli framtíðarsýnar og núverandi stöðu. Markmiðin tilgreina hvað þurfi að gera til að ná framtíðarsýninni.³⁵

³⁵ Helgi Þór Ingason og Haukur Ingi Jónasson 2011

Markmið geta verið hlutlæg og huglæg. Meginmarkmið eru oft á tíðum huglæg en undirmarkmiðin hlutlæg. Markmiðin þurfa að vera raunhæf og þeim verða að fylgja hlutlægar leiðir til þess að stefnan sé framkvæmanleg.³⁶ Forgangsráða þarf þessum markmiðum og það þurfa sveitarfélögin að gera í sameiningu.

4.7 Framfylgd stefnu og árangursmat

Þegar framtíðarsýnin og markmið liggja fyrir er mikilvægt að skilgreindar verði leiðir til að ná markmiðunum. Jafnframt þarf að setja mælikvarða á árangursmat fyrir tiltekin markmið.³⁵ Hvernig metum við árangur? Hvernig hefur gengið að framfylgja núverandi stefnu? Hvaða leiðir sjáum við færar og hvaða leiðir sjáum við fyrir okkur að gætu styrkt stöðu Vestfjarða? Svara þarf þessum spurningum þegar farið verður í frekari stefnumótun.

Mælikvarðar eru tæki til að kanna hvort náðst hefur að framfylgja markmiðum sem sett voru fram í stefnunni. Þegar verið er að vinna stefnu til margra ára líkt og svæðisskipulag/svæðisáætlun þá getur verið gott að skilgreina fleiri en einn áfanga fyrir ákveðin markmið. Sem dæmi mætti nefna að Vestfirðir setji sér það markmið að öll heimili og fyrirtæki á Vestfjörðum verði ljósleiðarvædd árið 2020. Fyrsti áfangi gæti verið að árið 2018 verði 80% af markmiðinu náð og árið 2020 öll heimili og öll fyrirtæki. Með því að nota mælikvarða markvisst og vakta árangur stefnunnar er verið að tryggja gott aðhald og mun meiri líkur eru á að stefnan nái fram að ganga.³⁷

Líta þarf á stefnu, markmið og leiðir sem verkefnaáætlun sem unnið er markvisst eftir. Til þess að allir aðilar séu tilbúnir í þá vinnu verður að ríkja samstaða. Fjármögnun leiða þarf að komast inn á fjárhagsáætlanir sveitarfélaga hverju sinni - á þessu stigi er mikilvægt að sveitarfélögin tali saman til að forgangsráða markmiðum og aðgerðum og tryggja að samræmi sé í fjárhagsáætlunum m.t.t. þessara verkefna.

Stefnan þarf að vera lifandi skjal sem er endurskoðað reglulega. Stjórnvöld í Skotlandi byggja stefnumótun og áætlanagerð sína upp á skilvirkan hátt. Þar er mótuð sér stefna (t.d. landsskipulagsstefna og stefna um hjólréiðar á landsvísu) og raunhæf og skýr meginmarkmið sett. Oftast taka Skotar upp sína stefnu á 2-5 ára fresti þar sem farið er yfir markmiðin sem voru sett og skoðað hvort þau hafi náðst út frá árangursmati þeirra. Ef markmiðin hafa ekki náðst er ástæðan fyrir því greind og hvað þurfi að gera til að ná þeim innan setts tímaramma.³⁸

Þegar stefna er endurskoðuð eða mótuð er gott að spyrja sig eftirfarandi spurninga: Hvernig metum við árangur stefnunnar? Hvernig hefur gengið að framfylgja núverandi stefnu? Hvaða leiðir sjáum við færar og hvaða leiðir sjáum við fyrir okkur að gætu hjálpað við að styrkja stöðu Vestfjarða? Leita þarf svar við þessum spurningum þegar farið verður í frekari stefnumótun.

Tafla 4. Í töflunni er dæmi um sameiginlegt markmið.

Markmið	Leiðir/aðgerðir	Ábyrgð	Mælikvarði
Að bæta ímynd Vestfjarða og þannig stuðla að fólksfjölgun og frekari atvinnutækifærum	Markaðssetja Vestfirði sem gott svæði til að búa á og alla upp börn	Markaðsstofa Vestfjarða Fjórðungssambandið Sveitarfélögin	Viðhorfskannanir Staða íbúafjölda fyrir stefnu og eftir að leiðunum hefur verið hrint í aðgerðir
	Markaðssetja Vestfirði fyrir þær atvinnugreinar sem hafa hag af fjórðunum og sjónum	Markaðsstofa Vestfjarða Fjórðungssambandið Sveitarfélögin	Tölur um fjölgun fyrirtækja í stoðgreinum Tölur um fjölgun fyrirtækja í afleiddum greinum stoðgreina

³⁶ Forsætisráðuneytið 2013

³⁷ Forsætisráðuneytið 2011

³⁸ The Scottish Government 2016

HEIMILDIR

- Alþingi. *Pingsályktun um samgönguáætlun fyrir árin 2011 -2022*. Sótt þann 07.04.2016 af <http://www.althingi.is/alttext/140/s/pdf/1630.pdf>
- Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið (2016). *Atvinnuvega- og nýsköpunarráðherra og fjármála- og efnahagsráðherra fyrir hönd ríkissjóðs og Bændasamtök Íslands gera með sér samning*. Sótt þann 3.05.2016 af <https://www.atvinnuvegaraduneyti.is/verkefni/malaflokkar/landbunadur/bunadarlagasamningar/nr/6874>
- Atvinnuþróunarfélag Vestfjarða 2014. *Staða atvinnulífs á Vstfjörðum*. Neil Shiran K. Þórisson. 15. ágúst 2014.
- Aðalskipulag Árneshrepps 2005-2025. Sótt þann 07.04.2016 af <http://skipulagsaetlanir.-skipulagsstofnun.is/skipulagvefur/display.aspx?countyno=4901>
- Bændasamtök Íslands 2013. *Svona er íslenskur landbúnaður*. Sótt þann 03.05.2016 af <http://www.bondi.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=6813+>
- Byggðastofnun.Vestfirðir *stöðugreining 2014*. Sótt þann 07.04.2016 af <http://www.byggdastofnun.is/static/files/Skyrslur/Soknaraaetlun/vestfirdir.-stodugreining-2014.pdf>
- Fastanefnd Fjórðungssambands Vestfirðinga um samgöngumál (2015). *Skýrsla til 60. Fjórðungspings Vestfirðinga haldið á Patreksfirði 2.-3. október 2015*. Sótt þann 07.04.2016 af file:///O:/F/Fj%C3%B3r%C3%B0ungssamband%20Vestfir%C3%B0inga_6144/001_Undirb%C3%BAningur%20stefnum%C3%B3tunar/72%20Skipulag/Heimildir/Sk%C3%BDrsla_fastanefndar_FV_um_samg%C3%B0ngum%C3%A11_2015.pdf
- Ferðamálastofa 2014. *Ferðaþjónusta á Íslandi í tölum. Apríl 2014*.
- Fjarskiptasjóður 2016. *Ísland ljóstengt. Skilmálar styrkúthlutunar til uppbyggingar ljósleiðarkerfa í dreifbýli á árinu 2016*. Sótt þann 23.05.2016 af http://www.fjarskiptasjodur.is/media/fjarskiptasjodur/Island-ljostengt_2016_Skilmalarnir.pdf
- Fjórðungssamband Vestfirðinga, Teiknistofan Eik ehf., Háskólaþing Vestfjarða 2013. *Nýtingaráætlun strandsvæði Arnarfjarðar 2012-2024*. Sótt þann 07.04.2016 af http://www.vestfirdir.is/verkefni/nytingaraaetlun_vinnuskjol/skra/497/
- Fjórðungssamband Vestfirðinga. *Sóknaráætlun Vestfjarða 2015-2019*. Sótt þann 07.04.2016 af http://www.vestfirdir.is/fjordungssambandid/ymsar_skyrslur/skra/626/
- Forsætisráðuneytið 2013. *Handbók um opinbera stefnumótun og áætlanagerð*. Sótt 02.04.2016 af <https://www.forsaetisraduneyti.is/media/utgefidefni/handbok-stefnumotun.pdf>
- Helgi Þór Ingason og Haukur Ingi Jónasson 2011. *Stefnumótunarfærni, markmið, stefna og leiðir*. Reykjavík: JPV útgáfa.
- Innanríkisráðuneytið (2016). *Fjórtán sveitarfélög fá 450 milljóna króna styrk til ljósleiðaravæðingar*. Sótt þann 23.05.2016 af <http://www.fjarskiptasjodur.is/frettir/fjortan-sveitarfelog-fa-450-milljona-krona-styrk-til-ljodsleidaravaedingar-1>
- Hvítbók um löggjöf til verndar náttúru Íslands. Nefnd um endurskoðun náttúruverndarlaga. Umhverfissráðuneytið 2011. Sótt þann 15.4. 2016 af https://www.umhverfissraduneyti.is/media/PDF_skrar/-Hvitbok_natturuvernd.pdf
- Kaldrananeshreppur 2011. *Aðalskipulag Kaldrananeshrepps 2010- 2030*. Sótt þann 07.04.2016 af <http://skipulagsaetlanir.skipulagsstofnun.is/skipulagvefur/display.-aspx?countyno=4902>
- Landsnet 2015. *Kerfisáætlun 2015-2024. Drög*. Sótt þann 07.04.2016 af <http://www.landsnet.is/library/Skrar/Kerfisaetlanir/Kerfis%C3%A1%C3%A6tlun%202015-2024%20dr%C3%B6g%20-%20sk%C3%BDrsla.pdf>

Lög nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs.

Mennta- og menningarmálaráðuneytið (a). *Stefnumótun Mennta- og menningarmálaráðuneytis í íþróttamálum*. Sótt þann 29.04.2016 af https://www.menntamalaraduneyti.is/media/MRN-pdf/Stefnumotun_mrn_ithrottir_low.pdf

Mennta- og menningarmálaráðuneytið 2013. *Menningarstefna*. Sótt þann 29.04.2016 af <https://www.menntamalaraduneyti.is/frettir/forsidugreinar/nr/7499>

Mennta- og menningarmálaráðuneytið (b). *Hvernig getum við bætt menntun barna okkar?* Sótt þann 29.04.2016 af <https://www.menntamalaraduneyti.is/menntamal/hvitbok/>

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið 2013. *Landsáætlun um meðhöndlun úrgangs 2013-2024. Úrgangsstjórnun til framtíðar*. Sótt þann 07.04.2016 þann [https://www.ust.is/library/Skrar/Atvinnulif/urgangur/Landsaaetlun-2013-2024-\(utgafa\).pdf](https://www.ust.is/library/Skrar/Atvinnulif/urgangur/Landsaaetlun-2013-2024-(utgafa).pdf)

Þingskjal 468- 256. Mál 2013. *Tillaga til þingsályktunar um stefnumótandi byggðáætlun fyrir árin 2014-2017*. Sótt þann 07.04.2016 af <http://www.byggdastofnun.is/static/files/Byggdaaetlun1417/thingsalyktunartillagan-med-athugasemdum.pdf>

SFS – vefsíða. Stefnumörkun Samtaka fyrirtækja í fjárvarúttegi: <http://www.sfs.is/um-sfs/nanar/umhverfisstefna>.

Sóknaráætlun 20/20. Niðurstöður 20/20 sóknaráætlunar. Forsætisráðuneytið, október 2010. <https://www.forsaetisraduneyti.is/media/2020/Soknaraaetlun2020Lokaskyrsla.pdf>

Sóknaráætlun Vestfjarða 2015-2019. Fjórðungssamband Vestfirðinga: file:///C:/Users/GunnarP/Downloads/S%C3%B3knar%C3%A1%C3%A6tlun_Vestfjar%C3%B0a_2015_-_2019%20(6).pdf

Sveitarfélagið Ísafjarðarbær 2009. *Aðalskipulag Ísafjarðarbæjar 2008 -2020*. Sótt þann 07.04.2016 af http://www.isafjordur.is/utgefid_efni/umhverfismal/skra/234/

Sveitarfélagið Bolungarvík 2010. *Aðalskipulag Bolungarvíkur 2008-2020*. Sótt þann 07.04.2016 af <http://www.bolungarvik.is/userfiles/file/ADALSKIPULAG%202008%20til%202020/a4-ask-bol-grg.pdf>

Súðavíkurhreppur 2002. *Aðalskipulag Súðavíkurhrepps 1999-2018*. Sótt þann 07.04.2016 af <http://www.sudavik.is/stjornsysla/skipulag/skra/10/>

Sveitarfélagið Strandabyggð 2011. *Sveitarfélagið Strandabyggð. Aðalskipulag 2010-2022*. Sótt þann 07.04.2016 af <http://skipulagsaaetlanir.skipulagsstofnun.is/skipulagvefur/display.aspx?countyno=4911>

Samgönguráð 2015. *Samgönguáætlun 2015-2026. Greinargerð með tillögu samgönguráðs. Drög*. Sótt þann 07.04.2016 af <https://www.innanrikisraduneyti.is/verkefni/malaflokkar/samgonguaaetlun/samgonguaaetlun-i-vinnslu/>

Starfshópur um bætt afhendingaröryggi raforku á Vestfjörðum (2014). *Afhendingaröryggi raforku á Vestfjörðum*. Sótt þann 07.04.2016 af <https://www.atvinnuvegaraduneyti.is/media/Acrobat/Vestfjardarskyrsla-2014-Lokadrog.pdf>

Táknafjarðahreppur 2006. *Aðalskipulag Táknafjarðahrepps 2006-2018*. Sótt þann af <http://skipulagsaaetlanir.skipulagsstofnun.is/skipulagvefur/display.aspx?countyno=4604>

The Scottish Government 2016. *Planning*. Sótt 02.04.2016 af <http://www.gov.scot/Topics/Built-Environment/planning/National-Planning-Framework>

Velferð til framtíðar. *Sjálfbær þróun í íslensku samfélagi – stefnumörkun til 2020*. Umhverfisráðuneytið 2002. <https://www.umhverfisraduneyti.is/utgefid-efni/nr/249>.

Vesturbyggð 2006. *Aðalskipulag Vesturbyggðar 2006-2018*. Sótt þann 07.04.2016 af <http://skipulagsaetlanir.skipulagsstofnun.is/skipulagvefur/display.aspx?countyno=4607>

Þingskjal 592- 171. mál. Þingsályktun um fjögurra ára fjarskiptaáætlun fyrir árin 2011 -2014. Sótt þann 07.04.2016 af <http://www.althingi.is/altext/141/s/0592.html>

Þingskjal 1163 - 689. mál. *Tillaga til þingsályktunar um landsskipulagsstefnu 2015-2026*. Sótt þann 07.04.2016 af <http://www.althingi.is/altext/144/s/1163.html>

Þingskjal 892 – 89. mál. Þingsályktun um áætlun um vernd og orkunýtingu landsvæða. Sótt þann 07.04.2016 af <http://www.althingi.is/altext/141/s/0892.html>

Fjórðungssamband
Vestfirðinga